

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΤΟΣ Ε'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1956

ΑΡΙΘ. 20

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΘΕΑΤΡΟΝ

Σὲ μιὰ ἀπογευματινὴ δεξίωσι σ' ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν παρευρισκόταν κί' ἓνα ζευγος πολὺ γνωστῶν ἑλλήνων ἠθοποιῶν. Κί' οἱ δύο τους ἀρκετὲς ἑβδομάδες ἔπαιζαν καθημερινὰ τὸ ρόλο τους σ' ἓνα θεατρικὸ ἔργο, πὸν ἐσημεῖωνε μεγάλη ἐπιτυχία στήν πρωτεύουσα. Φαίνονταν ἀρκετὰ ἄκεφοι καὶ κουρασμένοι. Κάπως μελαγχολικὰ ἐσκέπτοντο, πὸς σὲ λίγο ἔπρεπε νὰ φύγουν, γιὰ νὰ πᾶνε στὸ θέατρο νὰ ἐτοιμασθοῦν γιὰ τὸν ἀρκετὰ κουραστικὸ ρόλο τους.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ κάποιος ἀπ' τῇ συντροφιά τους λέγει : « Ἀλήθεια, κάθε βράδυ, ὅταν βρῖσκεσθε στή σκηνή, πρέπει νὰ αἰσθάνεσθε μεγάλη πληξί, πὸν εἴσθε ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπαναλαμβάνετε τὰ ἴδια πράγματα. Θὰ εἶναι αὐτὸ πολὺ ἀνιαρὸ γιὰ σᾶς ».

Τότε ἐκείνοι, συμπληρώνοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, εἶπαν περίπου τὰ ἑξῆς : « Βέβαια, ὅταν εἴμαστε ἔξω ἀπ' τὸ θέατρο καὶ σκεπτόμαστε, ὅτι κάθε βράδυ ἔχομε τὸν ἴδιο κόπο, μελαγχολοῦμε καὶ νοιώθομε πληξί. Μὰ ἀπ' τῇ στιγμῇ, πὸν θὰ μποῦμε στὰ παρασκήνια καὶ θὰ φορέσωμε τὰ θεατρικά μας κοστούμια, ἀρχίζομε νὰ γινώμαστε ἓνα μὲ τὸ ἔργο. Ὅλα, ὅσα βρῖσκονται τριγύρω μας, μᾶς ὑποβάλλουν, μᾶς βγάζουν ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ μᾶς μεταφέρουν στήν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου, πὸν παίζομε. Τότε μᾶς φαίνεται εὐκόλο καὶ πιὸ εὐχάριστο ὅ,τι πρὶν ἀπὸ λίγο μᾶς φαινόταν ἀνιαρὸ καὶ πολὺ κουραστικὸ. Τὴν ὥρα, πὸν εἴμαστε στή σκηνή, λησμονοῦμε τὸν κόπο μας καὶ τίς σκοτούρες τῆς ἰδιωτικῆς μας ζωῆς καὶ ἀφοσιωνόμαστε ὁλόψυχα στὸ ρόλο μας ».

* *

Τὰ λόγια αὐτὰ δίνουν ἀφορμή, γιὰ νὰ κάμωμε μερικὲς σκέψεις γιὰ τῇ ζωῇ μερικῶν ἱερέων μας, πὸν δὲν εἶναι πάντοτε σύμφωνη πρὸς τὴν ἐντύπωσι, πὸν δημιουργοῦν μέσα στήν ἐνορία τους. Μπορεῖ νὰ εἶναι τελείως ἀπρόσεκτοι στή ζωὴ τους, στίς συναναστροφές τους, στὰ λόγια τους, στίς ἐκδηλώσεις τους.

Και όμως! Όταν κηρύττουν ἀπ' τὸν ἱερό ἄμβωνα ἢ δταν προσφέρουν τὴν ἀναίμακτη θυσία μπροστὰ στὸ ἱερό θυσιαστήριο, δημιουργοῦν ἄριστες ἐντυπώσεις, παίζοντας μὲ ἀπαράμιλλη ἠθοποιΐα τὸ ρόλο τους. Σὲ πολλές περιπτώσεις συγκινοῦν τὰ πλήθη. Μεταρσιώνουν τοὺς ἀκροατάς. Ἀφνιπνίζον τὶς κοιμισμένες συνειδήσεις. Σκορπίζουν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἴδιοι εἶναι δυνατὸν νὰ χαρτοπαίζον. Μὰ όμως κατακεραυνώνουν τὴν χαρτοπαΐξια! Οἱ ἴδιοι μπορεῖ νὰ εἶναι πλεονέκτες ἢ νὰ μὴ εἶναι πολὺν προσεκτικοὶ στὸ ζήτημα τῆς ἐγκρατείας. Μὰ όμως μαστιγώνουν τὴν πλεονεξία καὶ ὑμνοῦν μὲ οὐράνια χρώματα τὴν ὁμορφίαν τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀγνότητος! Ἄν ὑπάρχουν ἠθοποιοί, πού, ἐνῶ εἶναι πρότυπα οἰκογενειακοῦ βίου, ὑποδύονται πολλὲς φορὲς ρόλους ἀποκρουστικούς· ἀντιθέτως ὑπάρχουν ἱερεῖς, πού, ἐνῶ ζοῦν ἀντίθετα πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, παίζουν ἄριστα τὸ ρόλο τους, δταν βρίζονται μπροστὰ στὸ θυσιαστήριο ἢ πάνω στὸν ἄμβωνα. Ὡ! Δὲν ὑπάρχει φοβερώτερο πρᾶγμα ἀπ' τὸ νὰ μεταβάλλεται ὁ «οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ» σὲ ἠθοποιό!

* * *

Ἡ ἠθοποιΐα αὐτὴ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἔχη μιὰ ἀπ' τὶς ἐξῆς δύο αἰτίες:

Μπορεῖ πρῶτα - πρῶτα νὰ ὀφείλεται σὲ συνειδητὴ ἐπαγγελματικὴ ὑποκρισία, πού ἀπορρέει ἀπὸ ἐσωτερικὴ πώρωσι. Ὑπάρχουν ἱερεῖς, πού ζοῦν ἀντιχριστιανικὰ καὶ μὲ τρόπο σκανδαλώδη. Καὶ όμως ἔχουν παρωθῆ ἐσωτερικὰ καὶ δὲν αισθάνονται καμιά ἐσωτερικὴ σύγκρουσι γι' αὐτό. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀπὸ καθαρὰ ἐπαγγελματικὸς λόγους τελείως συνειδητὰ φορᾶνε τὴν μάσκα τῆς ὑποκρισίας. Εὐτυχῶς όμως πιστεύομε, πὼς κάτι τέτοιο συμβαίνει πολὺ σπάνια.

Συνηθέστερον ἢ ἠθοποιΐα τοῦ ἱερέως εἶναι δυνατόν νὰ ὀφείλεται ὄχι σὲ συνειδητὴ ὑποκρισία, μὰ σὲ μιὰ πιὸ συμπαθῆ αἰτία, πού ἔχει σχέσιν μὲ τὰ λόγια τῶν δύο ἠθοποιῶν, πού ἀναφέραμε πιὸ πάνω. Πρόκειται γιὰ ἱερεῖς, πού γιὰ τὸν α ἢ β λόγο ἔχουν παρασυρθῆ σὰν ἄνθρωποι σὲ πράξεις ἀντίθετες πρὸς τὴν ιδιότητά τους. Ὅμως ἡ ψυχὴ τους δὲν ἔχει παρωθῆ. Μέσα τους σκιρτᾷ καὶ πάλλει ἡ νοσταλγία γιὰ μιὰ ἀνώτερη ζωὴ, πιὸ σύμφωνη μὲ τὴν ιδιότητά τους. Ἐκτὸς τούτου ἢ πλίστις τους εἶναι ἀκόμη ζωντανή. Αὐτοὶ λοιπὸν, δταν ἀσκοῦν τὸ ἱερὸ λειτουργημά τους, ὑποβάλλονται ἀπ' τὸ ἱερὸ περιβάλλον τοῦ ναοῦ κ' ἀφήνουν τὴν ψυχὴ τους νὰ φτερουγίσῃ ἐλεύθερα σὲ καθαρώτερες σκέψεις καὶ σφαίρες. Ἡ νοσταλγία τους γιὰ τὴν κάθαρσι τῆς ψυχῆς τους

κι' ὁ πόθος, πού ἔχουν, γιά νά ὠφεληθῆ τὸ ποιμνίό τους, ὀδηγοῦν αὐτοὺς στό νά προσπαθήσουν νά ἀσκήσουν τὸ ἱερατικό τους ἔργο ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερα. Ἀλλὰ πόσο θά κρατήσῃ αὐτό; Ἐὰν οἱ ἱερεῖς δὲν ἀγωνισθοῦν γιά τὴ διόρθωσι τῆς ζωῆς τους, σιγά - σιγά θά συνηθίσουν στήν κατάστασι αὐτή. Ἔτσι ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἡ ψυχὴ θά παρωθῆ. Θά ἀναπνυχθῆ ἡ συνειδητὴ ἐπαγγελματικὴ ὑποκρισία, πού δὲν μπορεῖ παρὰ θά ἐπηρεάσῃ καὶ τὸ ποιὸν τοῦ ἔργου τους. Ὅταν ὁ ἱερεὺς ἀποξενώνεται ἀπ' τὸ πνευματικὸ «χρῖσμα», πού χαρίζει ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ κι' ἡ πνευματικὴ ζωὴ, τότε τὸ ποιμαντικὸ ἔργο χάνει σιγά - σιγά τὴν πνευματικὴν του ἰκμάδα καὶ δροσιὰ κι' ἀρχίζει νά μαραίνεται καὶ νά ἐκφυλίζεται.

* * *

Ἄς προσέχουν λοιπὸν οἱ ἱερεῖς μας! Τὸ ἔργο τους δὲν πρέπει νά εἶναι θεατρικὴ τέχνη, μὰ εἰλικρινῆς προσφορὰ ὀλοκλήρου τοῦ ἑαυτοῦ των στό ἔργο τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ψυχῶν. Ἄς ἀπομακρύνουν λοιπὸν ἀπ' τὴν ψυχὴ τους κάθε ἴχνος συνειδητῆς ὑποκρισίας. Στὴν πιὸ συμπαθῆ δὲ περίπτωσι τοῦ δράματος τῆς ἐσωτερικῆς διασπάσεως καὶ συγκρούσεως, ἄς μὴ λυποῦν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐμμονή τους στήν κατάστασι αὐτή. Ἄς σπάσουν ἀποφασιστικὰ τίς ἀλυσίδες, πού χάλκευσε ἡ ἀπροσεξία. Ἄς λουσθοῦν στὰ ρεῖθρα τῆς μετανοίας κι' ἄς γευθοῦν αὐτοὶ πρῶτοι τίς οὐράνιες δωρεές τῆς συγχωρούσης χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ε. Θ.

ΤΟ ΘΥΜΙΑΜΑ

Οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἀγαποῦσαν τὰ εὐώδη θυμιάματα, τὰ ὁποῖα ἔκαιαν τιμητικὰ μπροστὰ σὲ μεγάλες προσωπικότητες. Ὁ Ναβουχοδονόσορ, θέλοντας νά ἐξωτερικεύσῃ τὴν ἐκτίμησι, πού αἰσθάνθηκε πρὸς τὸν προφήτη Δανιήλ, ἔκαψε εὐώδες θυμιάμα. Ὅταν δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ξέρξης περνοῦσε τὸν Ἑλλησποντο, τοῦ ἔκαιαν λιβάνι πάνω στὰ γεφύρια καὶ τοῦ ἔστρωναν τὸν δρόμο μὲ μυρσίνες. Κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν δὲ διάβασιν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέσα ἀπ' τὴν Βαβυλῶνα, ἀνυψώνονταν πρὸς τιμὴν του θυσιαστήρια, πάνω στὰ ὁποῖα καίονταν θυμιάματα, πού γέμιζαν τὸν ἀέρα μὲ τίς εὐώδεις τους τουλύπες. Ἐνα ἀπὸ τὰ τρία δῶρα τῶν μάγων ἐξ Ἀνατολῆς πρὸς τὸν ἀρτιγέννητο Βασιλέα τῆς Βηθλεέμ ἦταν τὸ λιβάνι.

Ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἦταν δύσκολο νά εἰσαχθῆ ὁ θυμιατὸς στὰ ἀνάκτορα τοῦ Ὑπερτάτου Βασιλέως, γιά

τὴν ἔξαρσι τῆς θείας λατρείας. Οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι θυμιοῦσαν στοὺς ναοὺς των. Οἱ Βαβυλώνιοι ἐπίσης. Κατὰ παρόμοιο τρόπο χρησιμοποίησαν τὸ θυμίαμα καὶ οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι ἀφιέρωσαν στὴ λατρεία τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ κάθε τι ὠραῖο, ποῦ ὑπῆρχε στὸν κόσμον. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη διαγράφει τὸν μυστικὸν τρόπο τῆς κατασκευῆς τοῦ θυμιάματος, ποῦ ἦταν αὐστηρὰ προωρισμένο γιὰ τὸν θεῖον ναὸ καὶ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τέσσαρα συστατικά. Ὅποιος θὰ τολμοῦσε νὰ κατασκευάσῃ τέτοιο θυμίαμα γιὰ βέβηλες χρήσεις, θὰ ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, στὰ τέσσαρα συστατικά προστίθενται κι' ἄλλα εἶδη. Τὸ θυμίαμα στὶς ἡμέρας τοῦ Ἰωσήπου περιέχει δέκα τρεῖς εὐώδεις οὐσίες. Μὰ καὶ ἔτσι ἐξακολουθεῖ νὰ συνοδεύη τὶς ἱερώτερες στιγμὲς τῆς πρωϊνῆς καὶ ἑσπερινῆς προσευχῆς, ὡς τὸ ὠραιότερον καὶ πιὸ ταιριαστὸ ἐμβλημα τῆς προσευχῆς, σύμφωνα μὲ τὸν γνωστὸ στίχο τοῦ 140οῦ ψαλμοῦ: «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου»!

Τὸ Ταλμούδ, ἡ ἀκριβέστερα ἡ ταλμουδικὴ Μισνά, ποῦ λίγο ἀπέχει ἀπ' τὰ χρόνια τοῦ Σωτῆρος, διαγράφει λεπτομερῶς ὅ,τι ἔχει σχέσι μὲ τὸ τυπικὸν τοῦ θυμιάματος. Οἱ ἱερεῖς, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσουν τὰ διάφορα θρησκευτικὰ λειτουργήματα στὸ ναὸ, ἐξελέγοντο μὲ κλήρον. Ἐκεῖνος δέ, στὸν ὁποῖο ἔπεφτε ὁ κλήρον νὰ προσφέρῃ τὸ θυμίαμα, ἐθεωρεῖτο ὅτι εὐνοήθηκε πολὺ ἀπὸ τὴν θεία ἀγάπη καὶ ὅτι ἐκτελοῦσε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ εὐγενέστερον ἔργον. Μὲ εὐλάβειαν ἔπαιρνε στὸ χέρι ἀρκετὴ ποσότητα ἀπὸ τὸ εὐῶδες παρασκευάσμα καὶ τῆριχνε πάνω στὰ κάρβουνα τοῦ χρυσοῦ θυμιατηρίου, ποῦ σὰν θυσιαστήριον βρισκόταν μπροστὰ στὴν εἴσοδον, ποῦ ὠδηγοῦσε στὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Καὶ ἐνῶ ὁ μυρωμένος καπνὸς ἀνέβαινε ψηλὰ πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ἔπεφτε κάτω πρηνῆς, ἐκχύνοντας πρὸς τὸν Θεὸν τὶς προσευχάς του. Ἐπειτα σηκωνόταν. Μὲ πρόσωπον, ποῦ ἀκτινοβολοῦσε, βιάδιζε πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα, ποῦ περίμενε ἔξω, καὶ ἀπηύθυνε τὶς εὐλογίας του πρὸς αὐτό. Ὑστερ' ἀπὸ τέτοια γονυκλινῆ προσευχὴ ὁ Ζαχαρίας εἶδε ξαφνικὰ τὸν ἄγγελον τοῦ Θεοῦ «ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος» καὶ ἀξιώθηκε νὰ λάβῃ θεία ἀποκάλυψιν.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ παρέλαβε ἀπ' τὴ Συναγωγὴ τὸ θυμίαμα, ὅπως καὶ πολλὰ ἄλλα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Τελεουργικοῦ. Βεβαίως καὶ λόγοι ὑγιεῖνοι ὤθησαν σ' αὐτό. Οἱ κατακόμβες εἶχαν τὶς ἀναθυμιάσεις ἀπὸ τοὺς τάφους. Οἱ τοῖχοι μέσα στὶς ὑπόγειες κρύπτες ἔσταζαν ἀπὸ ὑγρασία. Ὑπῆρχε λοιπὸν ἡ ἀνάγκη κάποιου ἀντισηπτικοῦ, γιὰ νὰ μετριάζεται ὁ μολυσμὸς τοῦ ἀέρα. Ἄλλ' ἀφοῦ μιὰ φορὰ μπῆκε τὸ θυμίαμα στὴν πρωτόγονη

Ἐκκλησία, δὲν ἔπαυσε νὰ εὐωδιάζη καὶ στοὺς κατοπινοὺς χρό-
νους, γιὰ νὰ δείξη τὴ συγγένεια, ποὺ ὑπῆρχε μεταξύ τῶν μαρ-
τύρων, ποὺ κατεδιώχθησαν, καὶ τῶν πιστῶν, ποὺ ἐθριάμβευσαν,
καὶ γιὰ νὰ καταστήσῃ βασιλικώτερο καὶ μεγαλοπρεπέστερο τὸν
ναὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Σωτῆρος ἀρχίζει μὲ τὸ θυμίαμα τοῦ δικαίου
Ζαχαρίου. Ἡ Καινὴ Διαθήκη τελειώνει μὲ χρυσῆς φιάλες, λι-
βανωτοὺς καὶ θυμιάματα, ποὺ προσφέρονται πάνω στὸ χρυσοῦν
θυσιαστήριον μὲ τὶς προσευχῆς τῶν ἁγίων πάντων.

Ὁ 3ος ἀποστολικὸς κανὼν κάνει λόγο γιὰ τὸ θυμίαμα καὶ
τὸ λάδι σὰν τὰ μόνα, ποὺ ἐπιτρέπονται στὸ χριστιανικὸ θυσια-
στήριον. Ὁ Τερτυλλιανὸς ὑπαινίσσεται τὸ θυμίαμα, ὅταν γράφῃ:
«Ἐὰν ἡ ὁσμὴ κάποιου τόπου μὲ ἐνοχλῇ, καίω κάτι ἀπ' τὴν
Ἀραβία, ἀλλὰ ὄχι μὲ τὸν τρόπο τῶν εἰδωλολατρῶν. Ἡ Σιλβία
στὸ Ὀδοιπορικὸ τῆς ὀμιλεῖ γιὰ θυμιατήρια στὰ Ἱεροσόλυμα:
«Ἀφοῦ λοιπὸν λεχθοῦν οἱ τρεῖς αὐτοὶ ψαλμοί..., φέρνουν θυμια-
τήρια μέσα στὴ σπηλιὰ τῆς Ἀναστάσεως, ὥστε ὅλη ἡ βασιλικὴ
γεμίζει ἀπὸ εὐωδιά». Ὁ Ἐφραὶμ ὁ Σύρος στὴν διαθήκη του
παρακαλεῖ νὰ τὸν ἐνταφιάσουν θυμιάζοντας τὸν οἶκο τοῦ Κυ-
ρίου εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον αὐτοῦ. Ὁ Ἀμβρόσιος, ἐρμηνεύοντας
τὴν ἐμφάνισι τοῦ ἀγγέλου Γαβριὴλ στὸν Ζαχαρία, ποὺ στεκόταν
κοντὰ στὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, προσθέτει καὶ τὰ ἐξῆς,
ποὺ φανερώνουν, ὅτι στὰ χρόνια τοῦ ἐχρησιμοποιοῖτο τὸ θυ-
μίαμα: «Μακάρι νὰ στεκόταν καὶ κοντὰ σὲ μᾶς ὁ ἄγγελος κάθε
φορὰ, ποὺ θυμιάζομε τὸ θυσιαστήριον καὶ προσφέρομε τὶς θυ-
σίες μας».

Ὅταν μετὰ τὴν λῆξι τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου στὴν
Ἐφεσο βγῆκαν οἱ ἅγιοι πατέρες ἀπ' τὸν ναὸ τῆς ὑπεραγίας Θεο-
τόκου, ὁ λαὸς προέπεμπεν αὐτούς, ἐνῶ οἱ γυναῖκες, κρατῶντας
θυμιάματα πῆγαιναν μπροστὰ ἀπ' τοὺς πατέρας, ποὺ ἔβγαιναν
ἀπ' τὸν ναὸ. Ὁ Ἰουστινιανὸς γιὰ τὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας
κατεσκεύασε τριάντα ὀλόχρυσα θυμιατήρια. Ὁ Πορφυρογέννη-
τος μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὅταν ἔμπαιναν οἱ βασιλεῖς στὸν ναὸ τῶν
Βλαχερνῶν, ἔβαζαν μὲ τὰ ἴδια τους τὰ χέρια λιβάνι πάνω στὰ
θυμιατήρια.

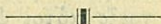
Ἡ καλύτερη μυστικὴ ἐρμηνεῖα τοῦ θυμιάματος εἶναι ἐκείνη,
ποὺ λέγει πὼς τοῦτο συμβολίζει τὴν ἀνάτασι τοῦ νοῦ πρὸς τὰ
ὑψηλά, τὸ «ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας» στὸν καιρὸ τῆς προσευ-
χῆς. Τὸ λιβάνι, ποὺ μπαίνει στὸ θυμιατήριον καὶ συναντᾶται μὲ
τὰ κάρβουνα, δὲν μένει ἐκεῖ, μὰ ἀφοῦ καῖ, ἀνεβαίνει ψηλὰ σὲ
σύννεφα καὶ σκορπίζει τριγύρω τὴ γλυκειὰ μυρωδιά του. Ἔτσι
κι' οἱ ψυχές, ποὺ καῖνε ἀπὸ ζωντανὴ καὶ θερμουργὸ πίστι, δὲν

πρέπει νὰ σέρνωνται στὴ γῆ, ὅταν λατρεύουν τὸν Θεό, μὰ πρέπει νὰ φτερουγίζουν στὶς ὑπέργειες σφαῖρες, σκορπίζοντας τριγύρω τὸ ἄρωμα τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς.

Ἀπὸ τίς τρεῖς σεμνές εὐχές τοῦ θυμιάματος, ποὺ περιέχονται μέσα στὴ λειτουργία τοῦ ἁγ. Ἰακώβου, ἡ πρώτη ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ, ὦ Θεοῦ Λόγε... καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος· καὶ παράστησον ἡμᾶς ἄγνους τῷ ἁγίῳ Σου θυσιαστηρίῳ τοῦ προσενηγεῖν Σοι θυσίαν αἰνέσεως· καὶ πρόσδεξαι ἀφ' ἡμῶν τῶν ἀχρείων δούλων Σου τὸ παρὸν θυμίαμα εἰς ὁσμὴν εὐωδίας· καὶ εὐωδιάσον ἡμῶν τὸ δυσῶδες τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· καὶ ἁγιάσον ἡμᾶς τῇ ἁγιαστικῇ δυνάμει τοῦ Παναγίου Σου Πνεύματος...».

(Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ ἀειμνήστου πρωτοπρ. Κωνστ. Καλλινίκου «Ὁ Χριστιανικὸς Ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ»).

Ο ΠΑΠΑ-ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΤΗΣ ΒΡΥΣΗΣ

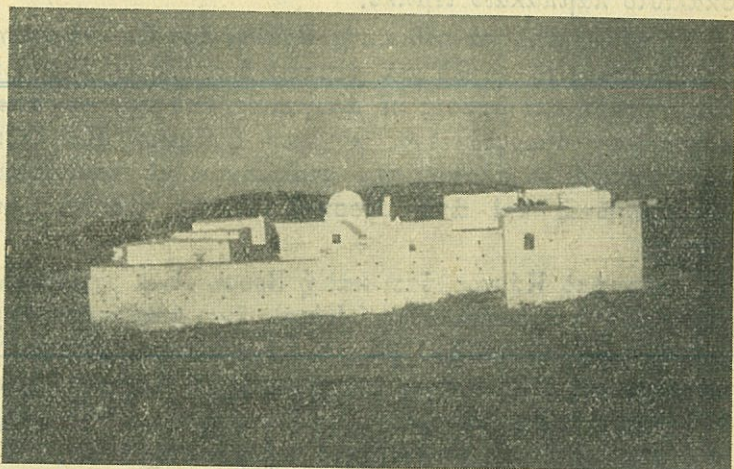
Τὸ Μοναστήρι τῆς Βρύσης εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ γραφικώτερα καὶ τὰ ἱστορικώτερα προσκυνήματα τῆς Σίφνου, ποὺ εἶναι ἓνα ἀληθινὸ διαμάντι τῶν Κυκλάδων μας κι' ἓνα ἀπὸ τὰ ὀμορφότερα νησιὰ τοῦ θαυμασίου μας Αἰγαίου.

Ὅλο τὸ νησὶ αὐτὸ εἶναι κατάσπαρτο ἀπὸ ὠραίους ναοὺς καὶ ἀπὸ ἐξωκκλήσια, ποὺ ὑπολογίζεται ὅτι συνολικῶς ὑπερβαίνουν τὰ τριακόσια πενήντα. Δὲν ὑπάρχει πραγματικὰ κάθος τοῦ νησιοῦ, οὔτε πλαγιά του καὶ βουνοκορφή του, ποὺ νὰ μὴ στολίζεται καὶ ἀπὸ ἓνα καλοδιατηρημένο καὶ Βυζαντινόρυθμο, κανὰ κανόνα, ναῖδριο, ποὺ ἡμερώνει καὶ ἁγιάζει τὴν περίγυρά του ἐρημιά. Δίνει φτερά στὸν κατάκοπο ὁδοιπόρο καὶ ἀπαλύνει καὶ γλυκαίνει τὸ βαρὺ μόχθο τοῦ ξωμάχου. Κι' ὅλα τους εἶναι περιποιημένα καὶ κάτασπρα σὰν τοὺς ἀφροὺς τῶν κυμάτων, ποὺ δαντελλώνουν τίς ἀκρογιαλιές τοῦ νησιοῦ. Λειτουργοῦνται δὲ καὶ πανηγυρίζονται ὅλα τους — στὴ μνήμη τῶν ἁγίων τους — ἀπὸ τοὺς θεοφοβούμενους κατοίκους του.

*

Ἡ Βρύση εἶναι κτισμένη ἐπάνω σ' ἓνα ψήλωμα, ποὺ ἀπὸ ἐμπρὸς του εἶναι ὅλως διόλου ἐλεῦθερο ἀπὸ κάθε

οπτικὸν περιορισμὸν. Κ' ἔτσι ἡ θεὰ ἀπὸ ἐκεῖ εἶναι μαγευτική. Ἡ ματιὰ κυλᾷ ἐπάνω στὴ γαλάζιαν ἀπεραντώσυνην τοῦ Αἰγαίου. Καὶ σασιρίζει τὸ μάτι πραγματικά, καὶ δὲν ξέρει ποῦ νὰ σταματήσει, γιὰ νὰ πλοκαμίση τὴν ἄσωστην ὀμορφιά, ποῦ ξεδιπλώνεται τριγύρω. Γιατὶ τὸ τρίπτυχο τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς, καὶ τῆς θάλασσας, ποῦ συνθέτουν τὴν

Τὸ μοναστήρι τῆς Βρύσης στὴ Σίφνο.

Ἑλλάδα μας, φανερώνεται ἐδῶ σ' ἓνα ἀπὸ τὰ μαγευτικώτερα καὶ ἁρμονικώτερα φανερώματά του.

Ἀνατολικώτερα λίγο ἀπὸ τὴ Βρύση, κι' ὡς ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας μονάχα μακρῶς, βρίσκεται τὸ ὠραῖο χωριὸ τῶν Ἐξαμπέλων. Καὶ στὸ βᾶθος, καὶ κατάντικρὺ τῆς ἀκριβῶς, ὑψώνεται κατάκορφα σ' ἓνα βουνόλοφο τὸ χωριὸ τοῦ Κάστρου, ποῦ ἦτανε κάποτες ἡ παλιὰ καὶ ἀρχοντική πρωτεύουσα τοῦ νησιοῦ. Τώρα ὅμως ἔχει λιγοστὰ σπίτια καὶ πάρα πολλὰ ἐρείπια. Ἀπὸ τὸ Βενέτικο δὲ φρούριό του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπῆρε καὶ τ' ὄνομά του, κι' ἀπὸ τὰ πολυφήμισα ἀρχοντικά του δὲν σώζονται, παρὰ μερικὰ μαρμάρινα κατώφλια τους καὶ λιγοστοὶ μισογκρεμισμένοι τοῖ-

χοι, πού σου θυμίζουν τὰ περασμένα του μεγαλεία, και σου νοτίζουν μ' ἀνάλαφρη θλίψη τὴν καρδιά. Κι' ὅπως ἀπὸ μακρὰ τὸ βλέπεις, τυλιγμένο στὸν ἀσπρογάλαξο μανδύα τοῦρανοῦ και τοῦ πελάγους, και κυματίζουν γύρω-γύρω στὶς ἀκρογιαλιές του τὰ φρόπλεχτα κρόσσια τῶν κυμάτων, μοιάζει σὰν ἀρχαῖο Βυζαντινὸ εἰκόνισμα, σὲ χρυσοσκάλιστο παμπάλαιο τέμπλο.

Ἀμέσως ἀπὸ τὰ πόδια τῆς Βρύσης ἀρχίζει νὰ κατηφορίζῃ πρὸς τὸ γιὰ μὴ μὴ ρεματιὰ δροσερὴ κι' ὀλομύριστη, γεμάτη ἀπὸ δάφνες κι' ἀλυγαριές, πού ἔχει τὴν ἀπαλόγραμμην ὁμορφίαν ἐνδὸς ἀρχαίου ἀνθεμίου. Καὶ δεξιά κι' ἀριστερά, οἱ πλαγιές τῆς στολίζονται μὲ θαυμάσιους περιστεριῶνες και ἀπὸ φρεσκαλειμμένες χιονάτες θεμωνιές.

Ὅπως τὸ Κάστρο, ἔτσι και ἡ Βρύση εἶναι ρημαγμένη σήμερα. Ὁ πετροκαταλύτης ὁ Καιρὸς ἔχει σταματήσει θαρρεῖς ἐμπρὸς και στὰ δύο τους. Κι' ἀγωνίζεται πεισματικά, νὰ ξανακάμῃ πάλι πέτρες και χῶματα τὰ κτίσματά τους. Καὶ μέσα στὴ βαθεῖα γαλήνη πού βασιλεύει περίγυρα, θαρρεῖς πὼς ἀκούεται τὸ ἀνελέητο σφυροκόπημά του, και ὁ διακριτικὸς και θλιθερός στεναγμὸς τους. Μὰ χαμογελαῖ ἔτσι γλυκὰ ἀπὸ πάνω ὁ οὐρανός. Καὶ τὸ φῶς τὰγκαλιάζει και τὰ φιλεῖ μὲ τόσην ἀνείπωτη τρυφεράδα, πού φεύγει ἀποδιωγμένη ἀπὸ τὸ φῶς του κάθε σκιά. Κι' ἀνασαινεῖς ἐλεύθερα και γοργά. Καὶ παίρνει ἡ ψυχὴ σου θάρρητα, πὼς δὲ θὰ ὑποκύβουνε ποτὲ και τὰ δύο τους στὴ σκληρὴ του δεσποτεία και στὸ καταλυτικὸ κούρσεμά του.

*

Και ὅμως ἡ Βρύση εἶναι ἀκόμη Μοναστήρι ἐν ἐνεργείᾳ, κι' ἔχει μάλιστα και σημαντικὴν ἀκόμα περιουσίαν. Δὲν ἔχει ὅμως μοναχοῦς. Γιατὶ και οἱ δύο πού ζοῦν ἐκεῖ, εἶναι σὰν νὰ μὴν εἶναι. Πάντως ἔχει αὐθυπαρξία. Κι' ἐξαρτᾶται κατ' εὐθειαν ἀπὸ τὴ Μητρόπολι τῆς περιφερείας. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, και ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία πού ἔχει

κάμει θαύματα ἀληθινὰ ἐπάνω στὸ νησί, κι' ἔχει διατηρήσει σὲ ἀρίστη, ὅπως εἶπα, κατάστασι ὅλα τὰ προσκυνήματα του, ἐδῶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐπέμβῃ. Κι' ἔτσι, χρόνο μετὸ χρόνο, ὅλο καὶ ρημάζει περισσότερο τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ Μοναστήρι. Κι' ὅπως μοῦ εἶπανε, γιατί ἔχω μερικὰ χρόνια νὰ τὸ ἐπισκεφθῶ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ναὸ του, ὅλα τ' ἄλλα κελλιά του ἐρειπωθήκανε σχεδόν. Κι' εἶναι γι' αὐτὸ μεγάλος ὁ καῦμός τῶν εὐσεβῶν νησιωτῶν...

*

Τὰ Μοναστήρια στὴν ὕλιστικὴν αὐτὴ καὶ ἀνήσυχην ἐποχὴ μας, τὰ θεωροῦν οἱ περισσότεροὶ σὰν ἕναν ἀσυγχρόνιστον ἐντελῶς θεσμό. Καὶ τὰ κακολογοῦν πολὺ. Καὶ μερικοὶ μάλιστα, ποὺ κορδακίζονται σὰν πολυδιαβασμένοι καὶ σοφοί, τὰ εἶπανε — κοροϊδευτικά — ἀστεροσκοπεῖα τοῦ χάους, ποὺ ἀπὸ τὰ θάθη τους ἄνθρωποι παρανοϊκοὶ ψάχνουν ν' ἀνακαλύψουν, χωρὶς τηλεσκόπιο, τὸ Θεό. Τὰ εἶπανε τάφος, ποὺ θάβονται μέσα τους οἱ ζωντανοί. Τὰ εἶπανε ἀκόμα σεράγια τῶν ψυχῶν, ποὺ καρτεροῦν ἀνώφελα τὸν οὐράνιο νυμφίο. Καὶ τέλματα, ποὺ σαπίζουν μέσα τους ἀπὸ τὴν ἀνεργία τὰ κορμιά. Καὶ μερικοὶ, περισσότερο ἀσύδοτοι στὴ γλώσσα, τὰ ὀνοματίσανε ἀρρωστιάρικα ἐξανθήματα, ποὺ βγαίνουν ἐπάνω στὸ κοινωνικὸ σῶμα. Καὶ γενικώτερα, ὅσο περισσότερο βυθίζεται στὴν ὕλη καὶ στὴν ἀπόλαυσί της ἡ κοινωνία, τόσο καὶ πληθαίνει ὁ κουφιοκεφαλισμὸς καὶ ἡ ἐναντίον των κακολογία.

Στὴν πραγματικότητα, τίποτα θαρρῶ δὲν ὑπάρχει πιδ ἀξιοσέβαστο ἀπὸ τὰ Μοναστήρια. Κι' ἀπὸ τοὺς ταπεινοὺς καλογήρους των, ποὺ ντύνονται τὸ φτωχικὸ τους ράσο, καὶ πεθαίνοντας γιὰ τὸν κόσμο, ἀφοσιώνονται δλόψυχα στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Κι' οὔτε βρίσκω τίποτα πιδ θαμπωτικὸ καὶ πιδ θαυμαστὸ ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ μοναστή, ποὺ βυθισμένος σ' ἔκστασι, καὶ ἀνασαινοντας βαθειὰ τὴν ἀνάσα τῆς αἰωνιότητος προσεύχεται, νύκτα καὶ ἡμέρα, γονατιστὸς στὸ πλακόστρωτο τοῦ σκιοπλημμύριστου ναοῦ του. Κι' ἕνας

είναι ὁ μοναδικὸς πόθος καὶ μιὰ ἢ λαχτάρα ποὺ τὸν καταφλέγει. Ν' ἀξιωθῆ νὰ σταθῆ «ἐνώπιος ἐνωπίω» μπροστὰ στὸν τρισάγιο Θεό. Καὶ νὰ βρῆ τὴν τελεία καὶ ἀνεσπερη γαλήνη στοὺς κόλπους του.

Χωρὶς τοὺς πολυσέβαστους αὐτοὺς μοναχοὺς θάλειπεν ἀπὸ τὴν πυρετικὴ καὶ γοργοπέραστην αὐτὴ ζωὴ μας ἕνας τύπος πνευματικοῦ βίου ἐξαίσιος. Ἄλλὰ καὶ χρησιμώτατος. Γιατὶ στὴ μείωσι τῆς ἠθικῆς ἐγερσιμότητος καὶ στὴν ἀπολίθωσι ποὺ φέρνει στὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ ὁ σύγχρονος τρόπος τῆς ζωῆς μας, αὐτὸς ὁ ταπεινὸς καὶ τόσο καταφρονημένος ἀπὸ τοὺς ἀνίδεους καλόγερος εἶναι ἡ σάλπιγγα, ποὺ μᾶς σαλπίζει τὸν πνευματικὸ ὄρθρο καὶ μᾶς φανερῶνει τὴν ἀσύγκριτην ὁμορφιά τῆς ψυχῆς, ποὺ ἔχει λουσοθῆ καὶ ἔχει καθαρθῆ ἀπὸ τὰ «ζῶντα ὕδατα» τῆς Εὐαγγελικῆς διδαχῆς. Ὡ! δὲν ὑπάρχει στ' ἀλήθεια χειρότερη διαστροφή καὶ χειρότερη τερατομορφία ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν ἄφτερη καὶ ἄθρησκη ψυχῆ...

*

Καὶ βέβαια κανεὶς δὲν ἀρνιέται, πὼς κατὰ καιροὺς ἐσημειώθηκαν καὶ ὑπερβολὲς καὶ ἐκτροπὲς στὴ Μοναχικὴ ζωὴ. Καὶ μάλιστα στὴ Δύση. Τὰ Μοναστήρια ὅμως τὰ δικά μας ποτὲ δὲν ἔμοιασαν μὲ τὰ φρουριακὰ καὶ τὰ καταθλιπτικὰ ἐκεῖνα Μοναστηριακὰ συγκροτήματα τῆς Δύσης, ποὺ στὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ πέφτει μέσα τους βαρειά — σὰν μυλόπετρα — ἡ σικιὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀλέθει κάθε ἀνθρώπινη χαρὰ, νεκρώνοντας ὅλως διόλου τὴ ζωὴ.

Ἐκεῖνα εἶναι σὰν μιὰ δλόθλιθη προέκτασις στὸν ἐπάνω μας αὐτὸν κόσμο τῆς σιωπῆς, τοῦ σκοταδιοῦ, καὶ τοῦ τρόμου ποὺ κλείνουν οἱ τάφοι. Γι' αὐτό, κι' ἀποπνέουν τὴν πενθιμότητα καὶ τὴ μελαγχολία τοῦ θανάτου. Καὶ κατὰ κανόνα ἐστάθηκαν ἀντίμαχα, ἢ τ' ὀλιγώτερο ἀδιάφορα στὴν Ἐθνικὴ ζωὴ.

Τὰ δικά μας ὅμως Μοναστήρια, χωρὶς νὰ παύσουν ποτέ τους νὰναι ψυχικὰ ἐργαστήρια καὶ ἀφετηρίες πο-

ρείας πρὸς τὴν ἀβασίλευτην αἰωνιότητα, καὶ τόποι γαλήνης, καὶ περισυλλογῆς, καὶ πνευματικῆς ἐνατένισης, δὲν ἐνέπνευσαν ποτέ τους τὸ μῖσος γιὰ τὰ ἐγκόσμια. Οὔτε καὶ ἐζήτησαν νὰ σαβανώσουν τὴν ἀνθρώπινη χαρὰ.

Οἱ Ἑκκλησίαις τους εἶναι πανεύμορφες. Καὶ φωτεινές. Καὶ ἱστορημένες, κατὰ κανόνα, ἀπὸ ἐξαίσια Βυζαντινογραφήματα. Καὶ στὶς δλοκάθαρες αὐλές τους φυτρώνουν μυριστικὲς δάφνες. Τὰ χαγιάτια τους—ξύλινα ἢ πέτρινα—τὰ στολίζουν βασιλικοὶ καὶ μαντζουράνες καὶ γεράνια. Κι' ἀπὸ τίς μαρμάρινες βρυσούλες τους δὲν τρέχει πένθιμη καὶ σὰν δάκρυ τὸ νερό. Μόνο κυλᾷ δροσερό, καὶ γάργαρο, καὶ μὲ τὸ μουσικὸ ρυθμὸ τοῦ οὐαίρου. Καὶ τρέχει, νὰ πάη νὰ ποτίση παρακάτω κάποιους κήπους, ποὺ τοὺς περιποιοῦνται στοργικὰ καὶ φροντισμένα οἱ ταπεινοὶ μοναχοί. Καὶ δὲ φυτρώνουν μέσα τους λάχανα μόνον καὶ λογῆς λογῆς κηπουρικὰ. Μὰ καὶ κιτρούλες. Καὶ ροδιές. Καὶ βαγιές. Καὶ τριανταφυλλιές. Καὶ παρθενικὰ καὶ δλοεύωδα γιασεμιά.

Γι' αὐτὸ τὰ Ἑλληνικὰ Μοναστήρια, ποὺ δεῖχνομε σήμερα τόσην ἀμελέτητη καὶ ἀποκρουστικὴν ἀδιαφορίαν ἀπέναντί τους, ἐστάθησαν πάντοτε οἱ στοργικὲς ψυχομάννες τοῦ εὐγενικοῦ λαοῦ μας. Καὶ οἱ ταπεινοὶ μοναχοί τους, τὸν ἐπαραστάθησαν πάντα σὲ κάθε του ἀνάγκη, καὶ τὸν ἐξυπηρέτησαν σὲ κάθε δύσκολην ὥρα του. Ἦμπορεῖ δὲ κανεὶς νὰ βεβαιώση, χωρὶς ν᾿ἀχη φόβο μήπως διαψευσθῆ, πὼς οἱ ἱδρυτὲς τῶν διαφόρων Μοναστηρίων εἶναι οἱ πρόδρομοι τῶν σημερινῶν Ἐθνικῶν μας Εὐεργετῶν.

Καὶ ὅπως διαπιστώνεται ἀπὸ διάφορες ἐπιγραφές ἐπάνω σὲ εἰκόνες καὶ τοὺς τοίχους τῶν ναῶν, συχνὰ κοινότητες δλοκλήρες ἢ καὶ συντεχνίες ἱδρυσαν νέα Μοναστήρια. Ἦ καὶ ἐπεσκεύαζαν καὶ ἀνεκαίνιζαν παλαιά. Μιὰ τέτοια ἐπιγραφή ἐσώζετο ὡς τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν πολυφημισμένη «Χρυσοδαφνιώτισσα», καὶ διαιώνιζε τὴν ὀφειλόμενη τιμὴν καὶ ἔπαινο στὸ «Ρουφέτιον τῶν Μπακάληδων», ὅπως ἐλέγετο τότε ἢ συντεχνία τῶν παντοπωλῶν, ποὺ ἐξώδεψε γιὰ τὴν ἀνακαίνισή της.

Ἦσαν λοιπὸν τὰ Μοναστήρια καὶ τόποι προσευχῆς, μὰ καὶ μαζί Γηροκομεῖα καὶ Νοσοκομεῖα καὶ Ὀρφανοτροφεῖα, ποὺ ἀνεκούφιζαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνη τὴν κοινωνία, κι' εὔρισκε σ' αὐτὰ σκέπη καὶ καταφυγὴ κάθε δυστυχιμένος καὶ κατατρεγμένος. Καὶ τὰ Μοναστήρια μας αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἔσωσαν καὶ διαφέντεψαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, καὶ κάθε εὐγενικὴν ἰδέα. Καὶ στὰ δῖσεκτα χρόνια τῆς σκλαβιάς μας καὶ τῆς τυραγνισμένης ζωῆς μας κάτω ἀπὸ τοὺς Τούρκους, αὐτὰ ἐγένηκαν τὰ «κρυφὰ μας σχολεῖα». Καὶ οἱ ἀκατάλυτοι καὶ θεοφρούρητοι προμαχῶνες τῆς ἐλευθερίας μας...

*

Ἐνα ἀπὸ τὰ παλιὰ αὐτὰ Ἑλληνικὰ Μοναστήρια εἶναι καὶ ἡ Βρύση. Καὶ ὅπως συνάγεται ἀπὸ κάποιο παλιό του κώδικα ποὺ εἶχε διαβάσει ὁ ἀείμνηστος συμπολίτης μου Ἰάκωβος Δραγάτσης, καὶ ὅπως ἐβεβαίωσαν κι' ἐμένα στοματικὰ παλαιῖκοι γέροι τοῦ νησιοῦ μου, εἶχε στὸν καιρὸ τῆς ἀκμῆς του πενήντα περίπου ἀδελφοὺς μοναχοῦς. Πολλοὶ δὲ ἀπὸ αὐτοὺς εἶχανε μὲρῶσι μεγάλη γιὰ τὴν ἐποχὴ τους, γιὰτὶ εἶχανε μαθητέψει στὴν περιλάλητη Σιφναϊκὴ σχολὴ τοῦ Παναγίου Τάφου, ποὺ σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας εἶχε γίνει τὸ «Παιδευτήριον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου» καὶ γενικώτερα τοῦ σκλαβωμένου Γένους μας. Καὶ ἡ Σίφνος συνεκέντρωνε τότε πολλοὺς ξένους μαθητάς, ποὺ ἐτρέχανε ἐκεῖ, γιὰ νὰ διδαχθοῦνε ἀπὸ τοὺς περίφημους διδασκάλους τῆς, ὅπως ὁ Μισαήλ ὁ Πάτριος καὶ ἄλλοι. Γι' αὐτὸ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τῆς Βρύσης, ποὺ εἶχανε ἀποφοιτήσει ἀπὸ αὐτὴν, ἀνεδείχτηκαν Μητροπολίτες ἐπιφανεῖς στὰ διάφορα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας μας.

Εἶχεν ἐπίσης ἡ Βρύση μεγάλη κτηματικὴ περιουσία, ποὺ ἦταν ἐγκατεσπαρμένη σ' ὅλο τὸ νησί. Ἐλαιῶνες δηλαδὴ, καὶ ἀμπέλια, καὶ περιβόλια καὶ χωράφια πάμπολλα. Ἀφοῦ καὶ σήμερα ἀκόμα τὰ καλύτερα σχεδὸν κτήματα

τοῦ νησιοῦ, ποὺ ἔχουνε μάλιστα τρεχούμενο νερό, εἶναι δικά της. Διατηροῦσεν ἐπίσης τριάντα ζευγάρια ζευτὰ γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν κτημάτων της. Καὶ εἶχεν καὶ ὡς δυὸ χιλιάδες περίπου κατοικοπρόβατα. Εἶχεν ἀκόμη καὶ πλουσιώτατη βιβλιοθήκη, ποὺ, ὅπως μοῦ ἔλεγεν ὁ σοφός μου καθηγητὴς Σπυρίδων Λάμπρος, περιελάμβανε πολλοὺς καὶ σπουδαιότατους χειρόγραφους κώδικες. Ποὺ ὅλα αὐτὰ ἐχάθηκαν. Κι' ἐσκορπίσθηκαν. Κι' ἐγιναν κυριολεκτικῶς ἄνεμος καὶ καπνός.

Καλύτερα ὅμως ἀπὸ καθετί, ἀποδεικνύεται ἡ ἐξαιρετικὴ σημασία τῆς Βρύσης ἀπὸ ἓνα Πατριαρχικὸ καὶ Συνοδικὸ Σιγγίλιο, ποὺ ἐξεδόθηκεν ἐπὶ τῆς Πατριαρχίας τοῦ Ἐθνομάρτυρος Γενάρχου μας Γρηγορίου Ε', καὶ στὸ ὁποῖο ἀναγράφεται: «Ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ εἰρημένον ἱερὸν καὶ σεβάσιμον Μοναστήριον τὸ σεμνυνόμενον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐπιλεγόμενον τῆς Βρύσης μετὰ τοῦ Μετοχίου αὐτοῦ τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοπηγῆς τῆς ἐν τῇ πόρτῃ Φάρῳ, εἰς τὸν κάβον τοῦ νησιοῦ αὐτοῦ, ὑπάρχη καὶ λέγεται καὶ γιγνώσκεται παρὰ πάντων, ὡς ἀνέκαθεν οὕτω καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον, ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ Σταυροπηγιακὸν, ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον καὶ ὅλως ἀνενόχλητον...». Παρέχει δὲ εἰς τὸν κατὰ καιροὺς Ἐγούμενόν του τὸ προνόμιον, «νὰ φορῆ ἐπ' ἐκκλησίας ἐν ταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις Ἀρχιερατικὸν μανδύαν, καὶ νὰ βαστάζη πατερίτσαν». Περαιτέρω δὲ καθορίζει λεπτομερῶς τοὺς ὅρους τῆς Διοικήσεώς του, καὶ παραδίνει στὸ αἰώνιο ἀνάθεμα τοὺς Λαϊκοὺς ἢ τοὺς ἱερωμένους, ποὺ θὰ τοὺς παραβοῦν.

Τελευταῖος λοιπὸν Μοναχὸς τῆς Βρύσης, ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ, ὁ Παπᾶ Σταμάτης Γαϊτάνος.

(Ἀκολουθεῖ)

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ο ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

“Όσοι έπεσκέφθησαν τήν έφετεινήν έκθεση τής Θεσσαλονίκης διεπίστωσαν με συγκίνησίν των ένα γεγονός. Τήν εὐλάβειαν πρὸς ὅ,τι ἔχει σχέσιν με τήν θρησκεία, τὰ μνημεῖα της καὶ τοὺς θησαυροὺς της. Τὰ πλήθη τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς ἐκθέσεως δὲν παρέλειπαν νὰ ἐπισκέπτονται — οἱ περισσότεροὶ τουλάχιστον — καὶ τίς βυζαντινὲς ἐκκλησίαι τῆς μακεδονικῆς πρωτεύουσας. Κέντρον ἑνὸς βυζαντινοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ Θεσσαλονίκη, ποὺ διατηρεῖ ἀκόμη, παρὰ τὴν οἰκοδομικὴν μεταβολὴν τῆς μορφῆς της, τὴν θρησκευτικὴν βυζαντινὴν μορφήν καὶ ψυχὴν της. Τὸ μαρτύριο τοῦ μυροβλήτου ἥρωος τῆς θρησκείας, τοῦ ἁγίου Δημητρίου, πλανᾶται ὡσὰν μιὰ ἀρωματισμένη πνοὴ κάτω ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Χριστιανικὴ ψυχὴ δοκιμάζει μιὰν εὐλαβῆ ἀνάτασιν. Αὐτὴ ἡ ἀνάτασις ἐξεδηλώθη ἐφέτος ζωηρότερη ἴσως ἀπὸ μέρος τῶν ἐπισκεπτῶν, Ἑλλήνων καὶ ξένων. Διότι δὲν ἦσαν μόνον οἱ Ἕλληνες ποὺ ἔδωσαν τὰ δείγματα τῆς εὐλαβείας των πρὸς τοὺς ναοὺς καὶ τὰ παλῆα χριστιανικὰ μνημεῖα τῆς δευτέρας πόλεως τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ξένοι, ἰδίως Γερμανοὶ καὶ Γάλλοι. Ἡ εὐλαβὴς περιφρούρησις τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας καὶ τῶν μνημείων της, στὸ πέρασμα τόσων χρόνων καὶ τόσων ἀνωμάλων συνθηκῶν, ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν ξένων ἰδίως ἐπισκεπτῶν ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα θαύματα τῆς φυλῆς. Καὶ ἀπὸ πολλοὺς γνωρίζοντας τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν τῶν παλαιότερων καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων ἀνωμολογήθη, πόσον στενώτατα εἶναι συνυφασμένη ἡ Ἑλληνικὴ ἐθνικὴ παράδοσις με τὴν θρησκευτικὴν καὶ Χριστιανικὴν. Ἡ Παναγία προστάτρια καὶ σύμμαχος τῶν Ἑλλήνων εἰς ὀλόκληρον τὸ πέρασμα τῶν χρόνων. Καὶ οἱ ἐπισκέπται τῆς Θεσσαλονίκης, Ἕλληνες καὶ ξένοι, δὲν παρέλειψαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ πλῆθος τῶν παλαιῶν ἐκκλησιῶν, ὅσες εἶναι ἀφιερωμέναι εἰς τὴν Θεοτόκον. Πλῆθος εὐλαβῶν εἰς ἀτελειώτη οὐρά, μπροστὰ εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Δεξιὰ καὶ ἓνα ἄλλο πλῆθος προσκυνητῶν εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Γοργοεπήκοον, καὶ εἰς τὴν Ἐλεοῦσα, καὶ εἰς τὴν Παναγίαν τῶν Χαλκέων. Με ἱστορίαν καὶ κάθε ἐκκλησία ποῦναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν τὴν Θεοτόκον. Καὶ εἰς ἓνα ἄλλο προσκύνημά των εἰς τὸν ναὸν τοῦ πολιούχου ἁγίου, με τὸν τάφον ποὺ ἀναδίδει πάντοτε τὰ μύρα τῆς μεγάλης Χριστιανικῆς ἠρωϊκῆς ψυχῆς τοῦ

ἀγίου Δημητρίου, οἱ ξένοι ἐπισκέπται ἐδοκίμασαν τὴν ψυχικὴν τῶν χαρὰν καὶ ἀνεγνώρισαν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι χάρις εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα ἐσώθηκε ἐπανειλημμένως ἡ Θεσσαλονίκη καὶ στάθηκε ὡς ἡ πόλις μὲ τὴν Χριστιανικὴ καὶ Ἑλληνικὴ βυζαντινὴ μορφή καὶ ψυχὴ της.

Ἡ Παναγιά ἡ Δεξιὰ ἡ χρυσὴ
κοντὰ σου νᾶναι
στὸν δρόμο τῶν καιρῶν
μαζὶ μὲ τ' ἀκριβὸ Παιδί της
καὶ γύρω ἀπὸ τὰ κάστρα σου
ἄς γυρνᾷ φρουρὸς σου
ὁ Μυροβλήτης.

* *

Σ' αὐτὴν τὴν περιφρούρησι τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν παραδόσεων καὶ τῆς μορφῆς τῶν μνημείων τῆς Θεσσαλονίκης θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ ὁ ρόλος τῶν κληρικῶν μας. Ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ κατανόησις τῆς ἀποστολῆς τῶν ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς μεγάλους συντελεστάς της. Ἡ ἐπίσκεψις στὶς περισσότερες ἐκκλησίες τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης τῶν ξένων καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξε μία εὐκαιρία τῆς γνωριμίας τῆς μεγάλης αὐτῆς συμβολῆς τοῦ κλήρου. Γνωστές τῆς ἱστορίας τῆς ἐκκλησίας τῶν οἱ ἐφημέριοι ἔδιδαν ὅλην τὴν δέουσα τιμὴ εἰς τὸ σχῆμα τῶν, ὡς παράδοση τοῦ ράσου, ποὺ στάθηκε πρωτοπορεία σὲ κάθε ἐθνικὴ καὶ Χριστιανικὴ ἐκδήλωσι στὸς χρόνους τῆς σκλαβιάς καὶ τῆς μαύρης τυραννίας. Στους Ἑλληνας ἐπισκέπτας ἰδίως ἡ γνωριμία τῶν παλιῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σεμνῶν καὶ σεβασμίων ἱερέων τῶν ξανάφεραν εἰς τὴν μνήμην ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ ἐπικοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ποὺ ἦταν ὁ προάγγελος τῆς ἡμέρας τῆς ἀπελευθερώσεως.

Στὰ σταυροδρόμια σου ἀντηχοῦν
ἀκόμα οἱ λόγοι
τοῦ Παύλου καὶ γονυπετοῦν οἱ σκιᾶς
μπροστὰ στῆς Παναγιάς τὴν χάρη.
Περνοῦνε οἱ λυτρωτὲς στρατοὶ
καὶ γλυκαστράφτει
τ' Ἄγιον Δημήτρη τὸ χρυσὸ κοντάρι.

Κάτω ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴ πνοὴ τοῦ Μακεδόνο μυροβλήτου μεγαλομάρτυρος ὁ Μακεδονικὸς ἀγὼν ἐπῆρε τὴν ἔκτασι ἐνὸς πατριωτικοῦ ἠφαιστείου μὲ πρωτοπόρους τοὺς κληρικοὺς μας. Ὁ ἀείμνηστος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ Σγουρὸς, ὁ

ἀπὸ Ξάνθης, ὑπῆρξε ἡ ψυχὴ τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ. Καὶ ἓνας ἄλλος ἀριθμὸς κληρικῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων μαζί με τὶς ὑπηρεσίες των προσέφεραν καὶ τὴν ζωὴν των εἰς τὸν βωμὸν τῆς Μακεδονικῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Ἡ εὐκαιρία τῆς ἐκθέσεως τῆς Θεσσαλονίκης μαζί με τὶς παραμονές τῆς ἑορτῆς τοῦ πολιούχου καὶ προστάτου τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης ἀγίου, τοῦ Μυροβλήτη μεγαλομάρτυρος, ἐπαναφέρει εἰς τὴν μνήμην ὡσὰν ἓνα εὐλαβικὸ νοερὸ μνημόσυνο τοὺς ἥρωας καὶ τοὺς μάρτυρας τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος κληρικούς. Τὸν Γερμανὸ Καραβαγγέλη, ποὺ ὡς μητροπολίτης Καστορίας ἐστάθηκε τόσον δεσπότης ὅσον καὶ Ἑλληνα καπετάνιος καθοδηγῶν καὶ ἐμψυχῶν τὸν ἀγῶνα καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς μεγάλης θρησκευτικῆς του ἀποστολῆς τῆς τόσον συνυφασμένης με τὴν ἐθνικὴν. Ἐνα πλῆθος ἱερωμένων συνεργατῶν γύρω ἀπὸ τὸν ἡρωϊκὸ ἀρχιερέα του πρόθυμο νὰ προσφέρῃ καὶ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ του. Τὴ ζωὴ του διὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Μακεδονίας προσέφερε ὁ ἡρωϊκὸς ἐπίσης Μητροπολίτης Γρεβενῶν Αἰμιλιανὸς Λαζαρίδης ὁ ὁποῖος διατελέσας ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας Ἰωακείμ Φεροπούλου, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Μοναστήριον, ἔδωκε βραδύτερον ὡς μητροπολίτης δείγματα ἐξαιρετικοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ αὐτοθυσίας. Ὁ Φώτιος τῆς Κορυτσᾶς προσέφερε ἐπίσης καὶ αὐτὸς τὴν ζωὴν του, δολοφονηθεὶς ἀνάνδρως, κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα του ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν ἐπάλλξεων. Αὐτοὺς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας καὶ τὴν πολύτιμον συμβολὴν τῶν κληρικῶν, ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων, ἀνιστορεῖ ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς μεγάλης Μακεδονικῆς πρωτευούσης, τὶς ἡμέρες αὐτὲς τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ξένων καὶ κατὰ τὶς παραμονές τῆς ἑορτῆς τοῦ πολιούχου ἀγίου τῆς.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΑΙ ΑΓΙΑΙ ΜΟΡΦΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

Εἶναι ὑπέροχη ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο καὶ ἡ δράση τῶν ἁγίων μορφῶν τῆς Κύπρου, ποὺ ἐδόξασαν τὴν ἑλληνικὴν ὀρθοδοξία τῆς μεγαλονήσου. Ὅλες ὕψωσαν καὶ ἐνίσχυσαν τὴν πίστιν καὶ τὸ φρόνημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πέντε ἀπ' αὐτῆς τὶς μορφῆς ἀμυδρὰ σκιαγραφοῦμεν. Στὶς τέσσαρες ποὺ ἐσκιαγραφήσαμε ἕως τώρα, προσθέτομε σήμερα τὴν τελευταία. Εἶναι ὁ Ἐθνομάρτυς Κυπριανός, ἡ ὑπέροχη μορφή θρησκευτικοῦ

καὶ ἔθνικοῦ ἀγωνιστοῦ, πού ἐθυσιάσθη κατὰ τὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821. Ὑπῆρξεν ὁ Κυπριανὸς κι' ἔθνικὸς μάρτυς, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικὸς. Ἱεράρχης ὑπέροχος καὶ ἔθνικὸς ἥρωας μαζί.

*

Ὁ Κυπριανὸς ἐγεννήθη στὸ χωριὸ Στροβόλο τῆς Κύπρου κατὰ τὸ 1755. Καὶ παιδί ἀκόμα κατὰ τὸ 1768 ἀποχαιρετοῦσε τοὺς γονεῖς του καὶ ξεκινοῦσεν ἀπὸ τὸ χωριὸ μὲ σταθερὴ ἀπόφασι ν' ἀφοσιωθῆ στὴν ὑπηρεσία τῆς θρησκείας. Ἐπῆγε νὰ γίνῃ μοναχὸς στὸ Μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ, πού τιμᾶται στὸ ὄνομα τῆς Παναγίας. Γρήγορα ὁ νέος Κυπριανὸς προώδευσε κι' ἐμορφώθη μέσα στὸ Μοναστήρι καὶ τὸ 1784 ἦταν διάκονος. Τότε ὁ ἡγούμενος τοῦ Μοναστηριοῦ Ἰωαννίνιος ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ τὸν Κυπριανό, μαζί μ' ἓναν ἄλλον μοναχὸ πού λέγονταν Χαράλαμπος, στὴ Βλαχία γιὰ νὰ ζητήσουν συνδρομὲς γιὰ τὴν Μονὴ ἀπὸ τοὺς πλούσιους Ἑλληνας, πού κατοικοῦσαν ἐκεῖ. Οἱ δύο μοναχοὶ ἔφυγαν τὸ 1784 γιὰ νὰ μαζέψουν χρήματα, γιὰτὶ τὸ Μοναστήρι εἶχε πολλὰ χρέη καὶ δὲν μπορούσε νὰ συντηρηθῆ. Στὴ Βλαχία ὁ Κυπριανὸς καὶ ὁ Χαράλαμπος ἐργάστηκαν μὲ δραστηριότητα καὶ μ' ἐπιμονὴ καὶ κατάφεραν νὰ ξεχρεώσουν τὸ Μοναστήρι. Μὰ ὁ Κυπριανὸς ἐπαφελήθη τῆς εὐκαιρίας νὰ σπουδάσῃ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα στὸ Ἰάσι σ' ἑλληνικὸ σχολεῖο, πού συντηροῦσαν ἐκεῖ οἱ ὁμογενεῖς.

Κατόπιν ἀπὸ 18 χρόνια, τὸ 1802, οἱ δύο μοναχοὶ ἐγύρισαν στὸ Μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ. Ὁ ἡγούμενος τοὺς δέχτηκε μὲ χαρὰ, μὲ συγχαρητήρια κι' εὐχαριστίες. Καὶ ἀμέσως κατόπιν ἔστειλε τὸν Κυπριανὸ στὸ μετόχι τοῦ Στροβόλου γιὰ νὰ τὸ φροντίζῃ. Ἦταν ὁ πιὸ κατάλληλος, γιὰτὶ ἦταν καὶ σπουδασμένος καὶ εἶχε γεννηθῆ σ' αὐτὸ τὸ χωριό. Ὁ Κυπριανὸς ἐπῆγε καὶ γνωρίστηκε ἐκεῖ μὲ πολλοὺς ἀπὸ τὴν Λευκωσία, πού γρήγορα τὸν ἀγάπησαν καὶ τὸν ἐξετίμησαν γιὰ τὴ μόρφωση καὶ γιὰ τὶς χριστιανικὲς ἀρετές του. Μ' αὐτὲς τὶς γνωριμίες καὶ μὲ τὴν ἐκτίμηση τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου σύντομα ἐγένεν οἰκονόμος στὴν Ἀρχιεπισκοπή.

Στὰ 1804 οἱ Τοῦρκοι ἐξεγέρθηκαν κατὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου κι' ἐδημιούργησαν ταραχές. Διέπραξαν φόνους καὶ διαρπαγὲς εἰς βάρος τῶν Χριστιανῶν. Τότε ὁ Κυπριανὸς ἔδειξε μεγάλη δράση καὶ ἰκανότητα κι' ἐγλύτωσε πολλοὺς χριστιανούς τῆς Λευκωσίας ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τοῦρκων. Ἐτσι ὅλοι τὸν ἀγάπησαν περισσότερο. Καὶ ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἔστειλαν στὴν ἐξορία τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Χρυσάνθο, ὁ Κυπριανὸς ἐψηφίσθη Ἀρχιεπίσκοπος.

Ὁ Κυπριανὸς κατέλαβε τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Κύπρου τὸ 1810. Ἀμέσως ἔδειξε τὶς διοικητικὰς του ἱκανότητες, τὴν ἐξαίρετην μόρφωσίν του καὶ τὶς θρησκευτικὰς του ἀρετὰς. Ἐξ ἄλλου εἶχε πάντα φλογερὴν ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Καὶ ἤθελε νὰ μορφῶνται ὅλοι. Γιὰ τοῦτο, μόλις ἔγινεν Ἀρχιεπίσκοπος ἐφρόντισε νὰ ἰδρῦσῃ Ἑλληνικὴ Σχολὴ γιὰ νὰ σπουδάζουν τὰ παιδιὰ τῶν Κυπρίων. Τὴν ἔκτισε στὴ θέσῃ ὅπου σήμερα εἶναι τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον. Τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦταν τότε ἓνα μεγάλο περιβόλι, πού τὸ εἶχε χαρίσει στὸ Μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ ὁ Μητροπολίτης τῆς Κερήνειας Εὐγένιος. Ὁ Κυπριανὸς ἔπεισε τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς καὶ τοὺς μοναχοὺς νὰ παραχωρήσουν τὸ περιβόλι ἐκεῖνο γιὰ νὰ κτίσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Σχολήν. Καὶ γιὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ τὸ Μοναστήρι, ἀγόρασε ἓνα μεγάλο τσιφλίκι στὸ χωριὸ Τύμπον καὶ τὸ ἐχάρισε στὸ Μοναστήρι, ἀφοῦ φρόντισε καὶ βρῆκε μὲ λαγούμια τὸ νερό, πού ὑπάρχει ὡς σήμερα ἐκεῖ.

Ἔτσι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς ἰδρυσεν τὴν Σχολήν, ἣ ὁποία προῶδευε ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα. Ἐξ ἄλλου ἐτακτοποίησε καὶ ὅλα τὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον.

*

Ὅλα ἐπῆγαιναν ὠραῖα καὶ ὀμαλὰ στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλονήσου, ὅταν ἐξερράγη ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821. Διοικητὴς τότε τῆς Κύπρου ἦταν ὁ αἰμοχαρὴς καὶ πονηρὸς Κιουτσούκ Μεχμέτ. Αὐτός, μόλις ἄρχισεν ἡ Ἐπανάστασις, ἐνήργησε αὐστηρὰ καὶ σκληρὰ τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν κατοίκων τῆς Κύπρου, γιὰ νὰ προλάβῃ κάθε ἐξέγερσιν. Εὐθὺς κατόπιν ὁ Κιουτσούκ Μεχμέτ, σὲ συμβούλιον μὲ τοὺς Τούρκους ἀγάδες τοῦ τόπου, ἀπεφάσισαν νὰ σκοτώσουν τοὺς ἐξέχοντες Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς ἀρπάξουν τὶς περιουσίας. Ἔστειλαν λοιπὸν στὴν Πύλῃ ἔγγραφο ὅπου ἔγραφαν: «Ὁ ἀφοπλισμὸς εἶναι ἀνωφελής, ἀφοῦ μένουσιν στὴ ζωὴ οἱ πλοῦσοι καὶ ἰσχυροὶ Ἕλληνες τῆς νήσου, πού ἔχουσιν σχέσεις μὲ πολλὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις καὶ μὲ τὰ νησιά καὶ μποροῦν εὐκόλως, σὲ κάθε στιγμήν, νὰ εἰσάγουν στὴν Κύπρον ὅπλα καὶ ἄλλα ἐφόδια πολέμου». Μαζὶ μὲ τοῦτο τὸ ἔγγραφο ἐστάλη στὴν Πύλῃ καὶ κατάλογος ἀπὸ 486 πρόσωπα Ἑλλήνων πού ἔπρεπε νὰ σκοτωθῶν! Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ καταλόγου ἦταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός....

Ἡ Πύλῃ διέταξε, κατόπιν ἀπ' αὐτά, τὴν 3 Μαΐου 1821 νὰ πᾶνε στὴν Κύπρον ἀπὸ τὴν Συρίαν 4.000 στρατιῶτες γιὰ νὰ ξεπαστρέψουν τοὺς προύχοντες Ἕλληνας τῆς Κύπρου.

Με τεχνάσματα ὁ Τοῦρκος διοικητὴς καὶ τὰ ὄργανά του ἐμά-
ζευσαν τοὺς ἐξέχοντες Ἕλληνας καὶ τοὺς ἔρριξαν στὶς φυλακές,
ὅπου τοὺς ἀνήγγειλαν τὴν καταδίκη τους εἰς θάνατον! Στὸν
Ἀρχιεπίσκοπο Κυπριανὸ ὁ δόλιος Μεχμέτ ὑπεσχέθη νὰ μὴ τὸν
ἀποκεφαλίσῃ. Καὶ γιὰ νὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχεσή του ...διέταξε νὰ
τὸν κρεμάσουν! Ἔτσι τὸ πρωτὶ τῆς 9 Ἰουλίου 1821 ὁ Κυπρια-
νὸς ἐκρεμάσθη σὲ μιὰ συκαμιὰ τῆς πλατείας τοῦ Σεραγίου. Καὶ
ἔτσι εὗρηκε θάνατον Ἐθνομάρτυρος ὁ Κυπριανός, ποῦ ἐξυπηρέ-
τησε μὲ πίστιν τὸ Μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ τίμησε καὶ δό-
ξασε μὲ τὴ θυσία του τὴν Κύπρο καὶ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ
τῆς θρόνο.

Ἄλλ' ἡ θυσία τοῦ Κυπριανοῦ ἦταν ἡ ἀρχὴ τῆς θυσίας τό-
σων ἐπιφανῶν Κυπρίων. Ἀντίκρου στὸν Ἀρχιεπίσκοπο, σ' ἓνα
πλατάνι, ἐκρεμάσθη ὁ ἀρχιδιάκονός του Μελέτιος. Τὴν ἴδια τρα-
γικὴ ἡμέρα ἀποκεφαλίσθησαν οἱ Μητροπολιταὶ Πάφου Χρῦσαν-
θος, Κιτίου Μελέτιος, Κερυνείας Λαυρέντιος καὶ ὁ Καπουκεχα-
γιαῆς Μανσοῦρας. Τὴν ἐπομένη, 10 Ἰουλίου, ἐφονεύθησαν ἀπὸ
τοὺς Τοῦρκους οἱ ἡγούμενοι τῶν Μονῶν Κύκκου καὶ Χρυσο-
στόμου καὶ ἄλλοι 37 ἐξέχοντες Κύπριοι. Τὴν 12 Ἰουλίου ἐξετε-
λέσθησαν ἄλλοι 3 προύχοντες. Τὴν 13 Ἰουλίου ἄλλοι 23 λαϊκοὶ
καὶ κληρικοὶ. Καὶ τέλος ἄλλος προύχων ἐξετελέσθη τὴν 14
Ἰουλίου...

Ἔτσι οἱ Τοῦρκοι ἐξεκαθάρισαν ὅλους τοὺς κορυφαίους Ἕλ-
ληνες τῆς Κύπρου, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν
Ἀρχιεπίσκοπον Κυπριανόν.

Ἡ Κύπρος γιὰ νὰ τιμήσῃ τὴν μνήμη τῶν μαρτύρων αὐτῶν
τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας ὕψωσε στὸν περίβολο τῆς Φανερωμέ-
νης, στὴ Λευκωσία, ἓνα σεμνὸν Μουσωλεῖον ὅλων τῶν ἀθῶων
αὐτῶν θυμάτων τοῦ 1821, ὅπου ἐγράφησαν ὅλα τὰ ὀνόματα
τῶν θυμάτων τῆς Τουρκικῆς ἐκείνης θηριωδίας καὶ τὸ ἀκόλου-
θον ἐπίγραμμα σὲ ἀρχαία γλῶσσα, ποῦ τὸ συνέθεσεν ὁ ἀείμνη-
στος Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Σίμος Μενάρδος:

*ὦ θύται αἰνὰ τιθέντες ἰδ' ἄλλοι μάρτυρες ἱεοὶ
Οὐρανόθεν Κύπρω νῦν δότ' ἐλευθερίην.*

Ἄλλ' ὁ πόθος αὐτὸς τῆς ἐλευθερίας ὑπάρχει καὶ ζῆ ἀκόμη
ἀνεκπλήρωτος στὴν Κύπρο. Ἄς εὐχηθοῦμε γρήγορα ὁ μεγάλος
πόθος νὰ πραγματοποιηθῇ.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ο ΜΥΡΟΒΛΗΤΗΣ

Ἡ γιορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἶναι μεγάλη γιορτὴ γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, πλὴν ἰδιαιτέρα γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη, ποὺ εἶναι κ' ἡ πατρίδα του,

Ὁ ἅγ. Δημήτριος μαζί με τὸν ἅγιο Γεώργιο εἶναι τὰ δυὸ παλληκάρια τῆς χριστιανωσύνης. Αὐτοὶ εἶναι κάτω στὴ γῆ, κι' οἱ δυὸ ἀρχάγγελοι Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ εἶναι ἀπάνω στὸν οὐρανό.

Στὰ ἀρχαῖα χρόνια τοὺς ζωγραφίζανε δίχως ἄρματα, πλὴν στὰ κατοπινὰ τὰ χρόνια τοὺς παριστάνουε ἀρματομένους με σπαθιά καὶ με κοντάρια καὶ ντυμένους με σιδεροπουκάμισα. Στὸν ἓνα ὄμο ἔχουε κρεμασμένη τὴν περικεφαλαία καὶ στὸν ἄλλον τὴν ἀσπίδα, στὴ μέση εἶναι ζωσμένοι τὰ λουριά ποὺ βαστᾶνε τὸ θηκᾶρι τοῦ σπαθιοῦ καὶ τὴ φαρέτρα, πῶχει μέσα τὶς σαγίτες καὶ τὸ δοξάρι. Τὰ τελευταῖα χρόνια, ὕστερα ἀπὸ τὸ πάρσιμο τῆς Πόλης, οἱ δυὸ αὐτοὶ ἅγιοι καὶ πολλὲς φορὲς κι' ἄλλοι στρατιωτικοὶ ἅγιοι, ζωγραφίζονται καβαλλικεμένοι ἀπάνω σὲ ἄλογα, σὲ ἄσπρο ὁ ἅγιος Γεώργιος, σὲ κόκκινο ὁ ἅγιος Δημήτριος. Κι' ὁ μὲν ἓνας κονταρίζει ἓνα θεριό, κι' ὁ ἄλλος ἓναν πολεμιστή, τὸν Λυαῖο. Αὐτὰ τὰ ἄρματα, ποὺ φορᾶνε ἐτοῦτοι οἱ ἅγιοι, παριστάνουε ὅπλα πνευματικά, σὰν καὶ κεῖνα, ποὺ λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Ντυθῆτε τὴν ἀρματοσιὰ τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ ἀντισταθῆτε στὰ στρατηγήματα τοῦ διαβόλου... Σταθῆτε γερά, ἔχοντας περιζωσμένη τὴ μέση σας με ἀλήθεια, καὶ ντυμένοι με τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ με τὰ πόδια σας σανταλωμένα, γιὰ νὰ κηρύξετε τὸ Εὐαγγέλιο τῆς εἰρήνης, κι' ἀποπάνω ἀπ' ὅλα σκεπασθῆτε με τὴν ἀσπίδα τῆς Πίστεως, ποὺ μ' αὐτὴ θὰ μπορέσετε νὰ σβύσετε ὅλες τὶς πυρωμένες σαγίτες τοῦ πονηροῦ. Καὶ φορέσετε τὴν περικεφαλαία τῆς σωτηρίας καὶ τὸ σπαθὶ τοῦ πνεύματος, ποὺ εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ».

Ὁ ἅγιος Δημήτριος περισκεπάζει ὅλη τὴν οἰκουμένη, ὅπως λέγει τὸ τροπᾶρι του, ἀλλὰ ἰδιαιτέρα προστατεύει τὴ Θεσσαλονίκη, ποὺ τὴ γλύτωσε πολλὲς φορὲς καὶ στέκεται κι' ἀνθίζει ὡς τὰ σήμερα, καινούργιος Μέγας Ἀλέξανδρος, ποὺ ἡ δύναμή του κι' ἡ ἀντρεία του δὲν χαθήκανε με τὸν θάνατόν του, ὅπως ἔγινε στὸν Ἀλέξανδρο, ἀλλὰ ζῆ καὶ φανερώνεται στὸν αἰῶνα σ' ὅσους τὸν παρακαλᾶνε με θερμὴ καρδιά.

Ὁ ἅγιος Δημήτριος, ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης, γενήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη, στὰ 260 μ. Χ. Οἱ γονεῖς του ἦτανε

ἐπίσημοι ἄνθρωποι, κι' ὁ Δημήτριος κοντὰ στὴ φθαρτὴ δόξα, ποὺ εἶχε ἀπὸ τὸ γένος του, ἦταν στολισμένος καὶ μὲ χαρίσματα ἄφθαρτα, μὲ φρονιμάδα, μὲ γλυκύτητα, μὲ ταπείνωσι, μὲ δικαιοσύνη καὶ μὲ κάθε ψυχικὴ εὐγένεια. "Ὅλα τοῦτα ἦτανε σὰν ἀκριβὰ πετράδια, ποὺ λάμπανε ἀπάνω στὴν κορόνα ποὺ φοροῦσε, κι' αὐτὴ ἡ κορόνα ἦτανε ἡ πίστη στὸ Χριστό.

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ βασίλευε στὴ Ρώμῃ ὁ Διοκλητιανὸς κ' εἶχε διορισμένον Καίσαρα στὰ μέρη τῆς Μακεδονίας καὶ στὰ ἀνατολικά ἓνα σκληρόκαρδο καὶ αἰμοβόρον στρατηγὸ, ποὺ τὸν λέγανε Μαξιμιανὸ, θηριὸ ἀνθρωπόμορφο. Αὐτὸς διώρισε τὸν Δημήτριο ἄρχοντα τῆς Θεσσαλονίκης, κι' ὅταν γύρισε ἀπὸ κάποιον πόλεμο, μάζεψε τοὺς ἀξιώματικoὺς στὴ Θεσσαλονίκη, γιὰ νὰ κάμουμε θυσία στὰ εἰδωλα. Τότε ὁ Δημήτριος εἶπε πὼς εἶναι Χριστιανὸς καὶ πὼς δὲν παραδέχεται γιὰ Θεοὺς τίς πελεκημένες πέτρες. Ὁ Μαξιμιανὸς φρύαξε καὶ πρόσταξε νὰ τὸν δέσουνε καὶ νὰ τὸν φυλακώσουνε σ' ἓνα λουτρό. "Ὅσον καιρὸ ἦτανε φυλακισμένος, ὁ κόσμος πρόστρεχε μὲ θρῆνο κι' ἄκουγε τὸν Δημήτριο, ποὺ δίδασκε τὸν λαὸ γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. "Ἐνα παλληκαρόπουλο, ὁ Νέστορας, πήγαινε κι' αὐτὸ κάθε μέρα κι' ἄκουγε τὴν διδασκαλίαν του.

Ἐκεῖνες τίς μέρες παλεύανε πολλοὶ ἀντρειωμένοι μέσα στὸ στάδιο κι' ὁ Μαξιμιανὸς χαιρότανε γι' αὐτὰ τὰ θεάματα· μάλιστα εἶχε σὲ μεγάλη τιμὴ ἓνα μπεχλιβάνη, ποὺ τὸν λέγανε Λυαῖο, ἄνθρωπο θηριόψυχο καὶ χεροδύναμο, εἰδωλόλατρη καὶ βλάστημο, φερμένον ἀπὸ κάποιον βάρβαρο ἔθνος. Βλέποντας ὁ Νέστορας πὼς τοὺς εἶχε ρίξει κάτω ὅλους αὐτοὺς ὁ Λυαῖος, καὶ πὼς καυχότανε πὼς εἶχε τὴ δύναμη τοῦ "Ἄρη καὶ πὼς κανένας γτόπιος δὲν τολμοῦσε νὰ παλαίψῃ μαζί του, πῆγε στὴ φυλακὴ καὶ παρακάλεσε τὸν ἅγιο Δημήτριο νὰ τὸν εὐλογήσῃ, γιὰ νὰ ντροπιάσῃ τὸν Λυαῖο καὶ τὸν Μαξιμιανὸ καὶ τὴ θρησκείαν τους. Κι' ὁ ἅγιος Δημήτριος ἔκαμε τὴν προσευχὴ του καὶ τὸν σταύρωσε, καὶ παρευθὺς ἔδραμε ὁ Νέστορας στὸ στάδιο καὶ πάλεψε μὲ κεῖνον τὸν ἄγριο τὸν γίγαντα καὶ τὸν ἔρριξε χάμω καὶ τὸν ἔσφαξε. Τότε ὁ Μαξιμιανὸς ἔγινε θηριὸ ἀπὸ τὸν θυμὸ του καὶ μαθαίνοντας πὼς ὁ Νέστορας ἦτανε Χριστιανὸς καὶ πὼς τὸν εἶχε εὐλογήσει ὁ Δημήτριος, πρόσταξε νὰ τὸν σκοτώσουνε. Σὰν πήγανε στὴ φυλακὴ οἱ στρατιῶτες, τρυπήσανε τὸν Δημήτριο μὲ τὰ κοντάρια κι' ἔτσι πῆρε τ' ἀμάραντο στεφάνι, στίς 26 Ὀκτωβρίου 296. Μάλιστα εἶναι γραμμένο, πὼς σὰν εἶδε τοὺς στρατιῶτες νὰ ρίχνουνε τὰ κοντάρια καταπάνω του, σήκωσε ψηλὰ τὸ χέρι του καὶ τὸν πήρανε οἱ κονταριῆς στὸ πλευρό, γιὰ ν' ἀξιοθῆ τὸ τρύπημα τῆς λόγχης ποὺ δέχθηκε ὁ Χριστὸς στὴν πλευρά του κ' ἔβγαλε αἷμα

καὶ νερὸ ἢ λαβωματιά του. Τὸν Νέστορα τὸν ἀποκεφαλίσανε τὴν ἄλλη μέρα ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρο.

Οἱ Χριστιανοὶ σηκώσανε τὰ ἅγια λείψανα καὶ τὰ θάψανε ἀντάμα, κι' ἀπὸ τὸν τάφο ἔβγαине ἅγιο μῦρο ποὺ γιάτρευε τὶς ἀρρώστιες, γιὰ τοῦτο τὸν λένε καὶ μυροβλήτη. Ἀπάνω στὸν τάφο χτίσθηκε ἐκκλησιά, ἡ τωρινή, καὶ στὰ 1143 ὁ βασιλέας Μανουὴλ Κομνηνὸς ἔστειλε καὶ πῆρε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου καὶ τὴν ἔβαλε στὸ μοναστήρι τοῦ Παντοκράτορος, ποὺ ἦτανε χτισμένη ἡ ἐκκλησιά του ἀπὸ τοὺς Κομνηνοὺς καὶ ποὺ τὴ λένε σήμερα Ζεῖρεκ καὶ τὴν εἶχανε κάνει παλαιότερα ντεκὲ οἱ ντερβίσηδες. Στὰ εἰκονίσματά του εἶναι ζωγραφισμένος ἀπάνω σὲ κόκκινο ἀντρειωμένο ἄλογο, ποὺ κυττάζει σὰν ἄνθρωπος, ὁμορφοσελωμένο, στολισμένο μὲ χάμουρα καὶ μὲ γκέμια χρυσά, μὲ τὰ μπροστινὰ ποδάρια σηκωμένα στὸν ἀγέρα, μὲ τὴν οὐρὰ ἀνακαμαριασμένη, ἀλαφιασμένο ἀπὸ τὸν Λυαῖο ποὺ κείτεται ματοχωμένος χάμω, τρυπημένος ἀπὸ τὸ κοντάρι τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Στὰ καπούλια του, πίσω ἀπὸ τὸν ἅγιο, εἶναι καβαλλικεμένος σὲ μικρὸ σχῆμα ἑνας καλόγερος. Εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Γαβριήλ, δεσπότης τοῦ Δαμαλαῶ, ποὺ τὸν πιάσανε σκλάβο οἱ κουρσάροι μπαρμπερίνοι στὰ 1603 καὶ τὸν πουλήσανε στὸ Ἀλγέρι, στὸν μπέη, ποὺ τὸν ἐπῆρε στὸ σεράγι του. Κάθισε κάμποσα χρόνια καὶ παρακαλοῦσε μέρα νύχτα μὲ δάκρυα νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ὁ ἅγιος Δημήτριος. Ὅπου, μιὰ μέρα, παραμονὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, τὸν εἶδε στὸν ὕπνο του, πῶς πῆγε μὲ τ' ἄλογο καὶ τὸν ἔβαλε καβάλλα καὶ φύγανε ἀπὸ τὴν Ἀραπιά.

Καὶ σὰν ξύπνησε τὸ πρωτῆ, βρέθηκε λεύθερος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ δόξασε τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἅγιο Δημήτριο καὶ μπῆκε σ' ἕνα καράβι καὶ πῆγε στὸν Πόρο κι' ἀπὸ τότε στὰ εἰκονίσματά του ζωγραφίζανε καὶ τὸν Δεσπότη.

Λοιπὸν καὶ φέτος θὰ προστρέξουνε πάλι οἱ Θεσσαλονικῶτες κι' οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ στὴ μεγάλη πανήγυρι καὶ θὰ παρακαλέσουνε μὲ συντριβὴ τὸν ἔνθερο προστάτη τους νὰ τοὺς δώσῃ βοήθεια. Καὶ θὰ μαζευτοῦνε ὁ λαὸς ὁ ὀρθόδοξος κ' οἱ ἄρχοντες κι' οἱ δεσποτάδες καὶ παπάδες καὶ καλόγεροι καὶ θὰ ψάλουνε στὸν μεγάλον ἔσπερινὸ τὰ κατανυκτικώτατα τροπάρια μὲ τὸ μουσικὸ μέλος τῆς Ὀρθοδοξίας. Γιατὶ ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι ἡ κιβωτός, στὴν ὁποία σώθηκε ἡ ὀρθόδοξη λατρεία ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τῆς φραγκολεβαντινῆς.

Ἐκεῖ θὰ συναχτοῦνε οἱ καλοὶ ψαλτάδες, ποὺ ψέλουνε ἀκόμα μὲ κείνη τὴ σοβαρὴ ψαλμωδία, ποὺ κρατᾷ ἀπὸ τότε, ποὺ θεμελιώθηκε ἡ σεβάσμια τούτη ἐκκλησία, ποῦναι τὸ καύχημα κι' ἡ παρηγοριά τῆς Ἀνατολῆς, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἁγία Σοφία τῆς Κων-

σταντινουπόλεως. Θὰ ψάλουνε στοὺς Αἴνους τὰ ἐξαίσια προσόμοια, πού εἶναι γεμᾶτα πόνο καὶ ἐλπίδα καὶ ἀγιασμένον ἐνθουσιασμό. Τάχει συνθέσει ἕνας ἀπὸ τοὺς γλυκύτερους ποιητὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἅγιος Θεοφάνης ὁ Γραπτός, ψυχὴ πονεμένη καὶ καρτερικὴ. Καὶ θὰ σᾶς ἐξηγήσω μὲ λίγα λόγια πῶς βρέθηκε στὴ Θεσσαλονίκη καὶ μελώδισε αὐτὰ τὰ συγκινητικὰ τροπάρια.

Αὐτὸς ὁ ἅγιος μαζί μὲ τὸν ἀδελφὸ του τὸν Θεόδωρο λέγονται «Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης οἱ Γραπτοί». Γεννηθῆκανε στὴν Παλαιστίνη καὶ ἔγιναν μοναχοὶ καὶ ὕστερα χειροτονηθῆκανε παπάδες καὶ ἡσυχάσανε στὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Σάββα. Εἶτανε κι' οἱ δυὸ σπουδασμένοι στὸ ἔπακρο καὶ γνωρίζανε κατὰ βάθος τὴν Ἑλληνικὴ καὶ τὴν Ἀραβικὴ γλῶσσα. Φαίνεται πῶς οἱ ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ πρέπει παντοτινὰ νὰ βασανίζωνται, γιατί, σὰν περάσανε οἱ διωγμοὶ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις, ἀρχίσανε ἄλλοι διωγμοὶ ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς χριστιανούς. Κι' ὅσοι βασανισθῆκανε ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις γινήκανε μάρτυρες, κι' ὅσοι βασανισθῆκανε ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς αἰρετικούς γινήκανε ὁμολογητές. Τέτοιοι ὁμολογητὲς εἶναι καὶ γράφονται καὶ τὰ δυὸ τοῦτα ἀγιασμένα ἀδέλφια, ὁ Θεόδωρος κι' ὁ Θεοφάνης. Γιατὶ τοὺς καταδίωξε ὁ Λέοντας ὁ Ἰσαυρος, πού ἦτανε εἰκονομάχος, καὶ τοὺς φυλάκωσε καὶ τοὺς ἔδειρε καὶ ὕστερα τοὺς ἐξώρισε στὸν Πόντο. Κι' ὁ μὲν Θεόδωρος τελείωσε τὸν ἀγῶνα στὴ δευτέρη ἐξορία, πού τοὺς ἔστειλε ὁ Θεόφιλος, ὁ τρίτος εἰκονομάχος αὐτοκράτορας ὕστερα ἀπὸ τὸν Λέοντα, καὶ πέθανε σ' ἕνα ἐρημονῆσι, πού τὸ λέγανε Ἀρουσία, μέσα σὲ μεγάλα δεινὰ καὶ στερήσεις. Ὁ δὲ Θεοφάνης ἐξορίσθηκε στὴ Θεσσαλονίκη, κ' ἐκεῖ σκλάβος καὶ τυραννισμένος συνέθεσε μὲ κλαυθμὸ ψυχῆς αὐτὰ τὰ τροπάρια, ὅπου ἱκετεύει τὸν ἅγιο Δημήτριον νὰ γλυτώσῃ τὴν Χριστιανωσύνῃ ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τυραννικούς ἀνθρώπους καὶ τὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τοὺς βαρβάρους, πού τὴ ζώσανε.

Καὶ λέγονται Γραπτοί, ἐπειδὴ ὁ Θεόφιλος πρόσταξε καὶ τυπώσανε μὲ πυρωμένο σίδηρο ἀπάνω στὰ μέτωπά τους ἕνα ἀδιάντροπο ποίημα, πού ἔκαμε κάποιος αὐλοκόλακας. Ὁ ἅγιος Θεοφάνης, ἅμα πέθανε ὁ αὐτοκράτορας Θεόφιλος, ψηφίσθηκε ἐπίσκοπος Νικαίας καὶ ἐκοιμήθη, γέροντας γεμᾶτος ἀπὸ πνευματικὴ εὐωδία, στὰ 850 μ. Χ. Ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος τὸν λέγει ἡδύφωνον μουσικὸν αὐλὸν κι' ὁ Σουΐδας ποιητὴν. Ἐγραψε πολλὰς ὕμνωδιες σὲ διάφορες γιορτές, συνέθεσε καὶ κανόνα συγκινητικὸν στὸν βασανισμένον ἀδελφὸ του τὸν Θεόδωρο.

Ἀπὸ τὰ τροπάρια τῶν Αἴνων τὸ πρῶτο ἔχει περισσότερον πόνο καὶ πάθος, καὶ σ' αὐτὸ συνταίριαξε ὁ ποιητὴς τεχνικὰ τὴ

θλίψη του για τὸν διωγμὸ τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τὸ ὑμολόγημα τοῦ ἁγίου, καὶ μὲ τὴν καρτερικὴ ἐλπίδα γιὰ τὴ σωτηρία τῆς θεοσεκέπαστης Θεσσαλονίκης, ποὺ καὶ κεῖνον τὸν καιρὸ βρισκότανε σὲ ἀγωνία. Αὐτὰ τὰ τροπάρια ταιριάζουνε πάντα στὶς δεινὲς δοκιμασίαι, ποὺ πέρασε ἀπανωδιαστά ἡ Θεσσαλονίκη, ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἴσαμε σήμερα. Τὸ τροπάρι αὐτὸ λέγει τὰ ἐξῆς :

«Ἐλα, μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, σὲ μᾶς, ποὺ ἔχομε μεγάλη ἀνάγκη ἀπὸ τὴ συμπονετικιά σου τὴν ἐπίσκεψη καὶ γλύτωσέ μας ἀπὸ τίς τυραννικὲς φοβέρες καὶ ἀπὸ τὴ δεινὴ μανία τῆς αἰρέσεως, ποὺ μᾶς κατατρέχει σὰν νᾶμαστε σκλάβοι καὶ περπατοῦμε γυμνοὶ δῶθε καὶ κεῖθε κι' ἀλλάζομε ὀλοένα τόπο μὲ τόπο καὶ πλανιώμαστε σὰν τ' ἀγρίμια στὰ βουνὰ καὶ στὰ σπηλαιοῦ. Λυπήσου μας, πανεύφημε καὶ δός μας ἀνάπαυση, πάψε τὴ ζάλη καὶ σβύσε τὴν ἀγανάκτηση ποὺ σηκώθηκε καταπάνω μας, παρακαλῶντας τὸν Θεό, ποὺ δίνει στὸν κόσμον τὸ μέγα ἔλεος».

«Δεῦρο, μάρτυς Χριστοῦ πρὸς ἡμᾶς, σοῦ δεομένους συμπαθοῦς ἐπισκέψεως καὶ ρῦσαι κεκακωμένους τυραννικαῖς ἀπειλαῖς καὶ δεινῆ μανίᾳ τῆς αἰρέσεως ὑφ' ἧς ὡς αἰχμάλωτοι καὶ γυμνοὶ διωκόμεθα, τόπον ἐκ τόπου διαρκῶς διαμείβοντες καὶ πλανώμενοι ἐν σπηλαίοις καὶ ὄρεσιν. Οἴκτειρον οὖν, πανεύφημε, καὶ δός ἡμῖν ἄνεσιν· παῦσον τὴν ζάλην καὶ σβέσον τὴν καθ' ἡμῶν ἀγανάκτησιν, Θεὸν ἱκετεύων, τὸν παρέχοντα τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος».

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΔΙΑ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Εἰς τὴν ΣΤ' Κυριακὴν Λουκᾶ

(21 Ὀκτωβρίου 1956)

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις

«Ἐλθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηῶν, ἐπῆρτησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια».

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τοῦ Κυρίου, μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πόλεως τῶν Γαδαρηῶν, ἦταν ἀθλία καὶ φρικιαστικὴ. Τὸν προῦπάντησεν ἓνας δυστυχὴς δαιμονισμένος. Γυμνός, διότι «*ἐμάτιον οὐκ ἔνεδιδύσκετο*», ἀγριωπὸς τὴν ὄψιν, ἀποῦ «*ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνημασίαις*», ἀξιοθρήνητος διὰ τὸ κατάντημά του.

Τὸ χειρότερον ὅμως εἶναι ὅτι ἀκολουθεῖ εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν συνέ-

χεια ἐντυπώσεων κακῶν. Τὸ παράνομον, κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ἐμπόριον τῶν χοίρων παρείχεν ἐξ ἴσου κακὴν ἐντύπωσιν, ὡς πρᾶξις καταστρατηγήσεως τῶν ἠθικῶν φραγμῶν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, καὶ ἐφανέρωσεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ἐσπαζαν τὰ δεσμά τοῦ Νόμου, ὅπως ὁ δαιμονισμένος συμπολίτης των ἐσπαζε τὶς ἀλυσίδες του.

Καὶ ἀκόμη χειροτέραν ἐντύπωσιν ἐδημιούργησεν ἡ διαγωγή των ἀπέναντι τοῦ Κυρίου, ὅταν, μετὰ τὸν πνιγμὸν τῶν χοίρων καὶ τὴν θεραπείαν τοῦ δαιμονιστομένου, τὸν παρεκάλεσαν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν τόπον τους.

Ἔτσι, ἀπὸ τὴν πρώτην ἕως τὴν τελευταίαν, αἱ ἐντυπώσεις τοῦ Κυρίου δὲν ἦσαν καλές. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, ἡ φρικτὴ εἰκὼν τοῦ δαιμονιστομένου, σὰν «βιτρίνα» προειδοποιούσε περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν κατοίκων. Εἶναι ὅμως ἐνδιαφέρουσα ἡ σημασία τῶν πρώτων ἐντυπώσεων ἐν γένει, καὶ καλὸν εἶναι νὰ τὴν ἐξετάσωμεν σήμερα.

1. Συνήθως δὲν εἶναι ἄσχετη πρὸς τὸν πραγματικὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἐξωτερικὴ ἐντύπωσις μετὰ τὴν ὁποίαν παρουσιάζεται. Ἀπὸ τὴν ἄποψιν αὐτὴν εἶναι πολὺ ψυχολογημένη ἡ παρατήρησις ὅτι «καὶ γέλωσ ὁ δόντων καὶ βῆμα ποδὸς ἀναγγέλλει τὰ τοῦ ἀνθρώπου» δηλ. ὅλες οἱ λεπτομέρειες τῆς ζωῆς, κινήσεις, ἐκφράσεις κ.τ.τ. εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸ ποῖον τοῦ ἀνθρώπου. Ἔχει σημασίαν καὶ τὸ πῶς θὰ γελάσῃ καὶ τὸ πότε θὰ γελάσῃ, καὶ πῶς ἐν γένει θὰ ἀντιδρᾷ καὶ θὰ ἐνεργῆσῃ εἰς τὰς διαφόρους περιστάσεις· σημασίαν διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς σοβαρότητος καὶ διὰ τὴν ἐξωτερικευσιν τοῦ βαθυτέρου περιεχομένου τοῦ ἀνθρώπου. Πολὺ περισσότερον, τὰ λόγια ποὺ λέγομεν κάθε φορά, εἶναι τὸ μέτρον διὰ τὴν βαθμολογίαν τοῦ χαρακτήρος, τῆς ἀγωγῆς, τοῦ ψυχικοῦ ποιοῦ καὶ ὁ δείκτης τοῦ κύκλου τῶν ἐνδιαφερόντων καὶ τῶν ἀπασχολήσεών μας.

Προσοχὴ λοιπὸν εἰς τὴν ἐν γένει σεμνότητα καὶ εὐπρέπειαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν, μετὰ τὴν ὁποίαν θὰ παρουσιαζώμεθα παντοῦ καὶ πάντοτε, χωρὶς ἐξαιρέσεις, διὰ νὰ παρέχωμεν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν καὶ νὰ δείγνωμεν διαγωγὴν ἀσκανδάλιστον, κυρίως δὲ διὰ νὰ φανερώνωμεν εὐγένειαν ψυχῆς.

2. Δὲν θέλομεν ἐν τούτοις νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ἀποκλείεται τὸ ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι ἡ πρώτη ἐντύπωσις παραπλανητικὴ καὶ νὰ διαψευσθῇ ἐκ τῶν πραγμάτων. Ἐπάρχουν ἀσφαλῶς πολλὲς τέτοιες περιπτώσεις. Μῆπως καὶ αὐτὸς ὁ δυστυχὴς δαιμονιστομένος τοῦ σημερινοῦ εὐαγγελίου ἦτο κακὸς ἀνθρώπος, ἐπειδὴ ἔδιδε τὴν ἀθλίαν καὶ ἀγρίαν ἐκείνην ἐντύπωσιν; Τί ἔφταιγε αὐτὸς, ἐὰν τὸ δαιμόνιον τὸν εἶχε καταντήσῃ ἔτσι; Καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιπτώσεις κάποια ἐκκοσμίκευσις εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὰς συνηθείας πολλῶν ἀνθρώπων δὲν σημαίνει ὅπωςδῆποτε ἔλλειψιν ψυχικοῦ πλοῦτου. Γι' αὐτὸ ἔλεγε ὁ Κύριος «μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε». (Ἰω. ζ', 24). Μὴ σπεύδετε εἰς κριτικὴν καὶ συμπεράσματα, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν πρώτων ἐντυπώσεων. Χρειάζεται περισσότερα παρακολούθησις καὶ βαθύτερα ἐξέτασις τῶν πραγμάτων—χωρὶς σπουδὴν—διὰ νὰ ἀποφανθῶμεν γιὰ κάποιον ἄνθρωπον.

3. Ποῖον λοιπὸν εἶναι τὸ συμπέρασμά μας ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Ἐκεῖνο ποὺ ἐλέχθη κάποτε διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ Καίσαρος· ὅτι πρέπει ὄχι μόνον νὰ εἶναι τιμὴ καὶ ἐνάρετος, ἀλλὰ καὶ νὰ φαίνεται τοιαύτη. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀδιαφορῇ κανεὶς διὰ τὰ προσήματα καὶ τὴν ἄψογον ἐντύπωσιν λόγων, τρόπων καὶ ἐνεργειῶν του. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀρκετὸν. Δὲν φθάνει νὰ εἴμεθα ἐντυπωσιακῶς μόνον ἀνεπίληπτοι. Τοῦτο θὰ ἦτο φαρισαϊσμός καὶ ὑποκρισία.

Και όταν αφαιρεθῆ τὸ προσωπεῖον, ἡ ἀποκάλυψις τῆς ψυχικῆς γυμνότητος καὶ κατωτερότητος εἶναι ἀναπόφευκτη καὶ ὀδυνηρά. Διὰ νὰ λυτρωθῆ ἡ κοινωνία ἀπὸ τὴν πληγὴν αὐτὴν τῆς κρυπτομένης καὶ καμουφλαρισμένης κακίας καὶ διαφθορᾶς, εἶναι ἀνάγκη ὄχι ἀπλῶς «ἐτιμῆτασ», ὄχι ἐξωτερικῶν ψιμυθίων εὐγενείας συμβατικῆς, ψευδοῦς καὶ ἐπιπλάστου, ἀλλὰ ἐργασίας θετικῆς καὶ προσπάθειας ἐπιμελοῦς, με βάσιν τὴν ἀλάνθαστον ἐν προκειμένῳ συμβουλήν τοῦ Κυρίου: «καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθάρων» (Ματθ. γ', 26).

Ἄγαπητοί! Ὅταν ὁ δαιμονιζόμενος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου ἀπηλλάγη ἐσωτερικὰ ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς λεγεῶνος τῶν δαιμόνων, ἐθεάθη αἱματισμένος καὶ σωφρονῶν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ», αὐτὸς ὁ ἄλλοτε περιφερόμενος γυμνὸς καὶ ἔξαλλος. Ἄς εὐρωμεν καὶ ἡμεῖς—καὶ εἶθε νὰ εὕρῃ ἡ ὅλη κοινωνία—ἐν Χριστῷ τὴν λύτρωσιν ἀπὸ κάθε πάθος, ποῦ ἐμφωλεύει εἰς τὰς ψυχάς, διὰ νὰ γίνῃ ὠραία ἡ ζωὴ μας καὶ ἡ ὄψις τῆς κοινωνίας μας.

Εἰς τὴν Ζ' Κυριακὴν Λουκᾶ

(28 Ὀκτωβρίου 1956)

Τὸ προσωπικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν

«Τίς ὁ ἀψάμενός μου;»

Περίεργος φαίνεται εἰς τὸν Πέτρον ἡ ἐρώτησις αὐτῆ τοῦ Κυρίου. Κατὰ τὸν χρόνον, ποῦ τὸ πλῆθος ἔχει περικυκλώσει καὶ πιέζει τὸν Σωτῆρα, Ἐκεῖνος θέτει ζήτημα καὶ ἐρωτᾷ ποῖος τὸν ἤγγισε.

Ἐχει ὁμως τὸν λόγον τῆς ἑρώτησις ἐκείνη «τίς ὁ ἀψάμενός μου;» ποῦ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Κυρίου, ὅταν ἐν μέσῳ τοῦ συνωστισμένου πλῆθους τὸν ἤγγισεν ἡ ἀσθενὴς καὶ αἱμορροοῦσα γυναῖκα, ἡ ὁποία καὶ ἐθεραπεύθη. Καὶ θέτει ἐνώπιόν μας ἓνα ζήτημα, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἀποδίδει πολλὴν σημασίαν· τὸ ζήτημα τῆς προσωπικῆς ἐπαφῆς μὲς μετ' Αὐτοῦ. Δὲν ἐνδιαφέρεται δηλ. ὁ Κύριος νὰ περιβάλλεται ἀπλῶς ἀπὸ τὰ πλῆθη. Ἀλλὰ καὶ τότε ποῦ «οἱ ὄχλοι συνέπνιγον Αὐτόν» καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, τὸν ἐνδιαφέρει κυρίως πόσοι καὶ ποῖοι ἀπὸ τὰ πλῆθη αὐτά, ἀπὸ τὰ ἔθνη καὶ τοὺς λαοὺς ποῦ λέγονται Χριστιανικοί, ἔχουν πραγματικὴν ἐπαφὴν καὶ σύνδεσμον μετ' Αὐτοῦ. Μὲ ἄλλας λέξεις, τὸ προσωπικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ἔχει θεμελιώδη σημασίαν, ὅπως θὰ ἀναπτύξῃ ἡ παροῦσα ὁμιλία.

1. Ἡ οὐσία τῆς θρησκείας ἐν γένει δὲν εἶναι ἄλλη, παρὰ ἀκριβῶς, αὐτῆ ἡ ἐξάρτησις, ἡ ἐπαφὴ καὶ ἡ σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, τοῦ πλάσματος πρὸς τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργόν. Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι δὲν πρόκειται μόνον διὰ τὴν καθολικὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους συνολικῶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὑποκειμενικὴν ἐνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου συναίσθησιν, ὅτι τελεῖ εἰς ἄμεσον ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου προσδοκᾷ πολλὴν προστασίαν, ἀλλὰ καὶ ἐναντι τοῦ Ὁποίου ἔχει ὠρισμένας ὑποχρεώσεις.

Ἐὰν αὐτὸ προϋποτίθεται εἰς οἰανδήποτε θρησκευτικὴν ἀπόχρωσιν, ἐξαιρεται ὁμως πολὺ ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ἀπὸ αὐτὴν ἀπο-

δίδεται ιδιαίτερα αξία εις τὸ ἄτομον. Ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης ἐξυψώνεται εις περιωπήν. Καὶ εις τὸν ἀσημύτερον ἀνθρώπον ἀναγνωρίζεται ἀξιόλογη θέσις ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ· θέσις τέκνου ἀπέναντι τοῦ πατρὸς του. "Ὅπως δέ, ὅσαδήποτε εις ἀριθμὸν καὶ ἂν εἶναι τὰ τέκνα μιᾶς οικογενείας, τὸ καθένα ἐξ αὐτῶν ἔχει διὰ τὸν πατέρα του ιδιαίτερον ὀντότητα προσφιλή καὶ ἀξίαν, ἔτσι καὶ διὰ τὸν οὐράνιον πατέρα ἕνα ἕκαστον ἀπὸ τὰ τέκνα του ἔχει σημαίνουσαν ὑπόστασιν, ὡς πλάσμα «κατ'εἰκόνα» τοῦ πατρὸς δημιουργηθέν· ὡς ψυχὴ ἀθάνατος ἀξίας ὑπερκοσμίου, τῆς ὁποίας οὐδὲν ὑπάρχει ἰσάξιον ἀντάλλαγμα εις ὅλον τὸν κόσμον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ποῖος δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι καὶ πρόνοιαν ιδιαίτεραν διὰ τὸν καθένα λαμβάνει ὁ Θεός, καὶ μεριμᾷ καὶ διὰ τὰς λεπτομερείας ἀκόμη τῆς ζωῆς μας, τόσον, ὥστε νὰ βεβαιώσῃ ὅτι «καὶ αὐτὸς τρεῖς κεφαλῆς ἕμῶν ἡριθμημέναι ἐἰσί»); Καὶ ποῖος δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὀφείλει προσωπικῶς ν' ἀνταποκριθῇ εις ταῦτα κάθε Χριστιανός;

2. Ἄλλὰ καὶ ἐπιστασίαν καὶ ἔλεγχον καὶ παρακολούθησιν προσωπικὴν διὰ τὸν καθένα ἀσκεῖ ὁ Θεός. Ἴδου ἡ αἰμορροῦσα τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου. Ἄναμειγμένη μέσα εις τὸ πλῆθος, φαντάζεται ὅτι θὰ διαφύγῃ τῆς ιδιαίτερας προσοχῆς τοῦ Κυρίου· νομίζει ὅτι θὰ περάσῃ ἀπαρατήρητος ἢ εὐλαβῆς καὶ πλήρης πίστεως ἐνέργεια τῆς, ὅταν θὰ ἤγγιζε ἀθροῦβως τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματος τοῦ Κυρίου τὴν ὥραν ποῦ ἡ προσοχὴ Του θὰ ἦτο ἐστραμμένη εις τὸ πλῆθος. Καὶ ὅμως. Δὲν ἔγινε τίποτε χωρὶς τὴν γνώσιν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Καὶ ἡ προσωπικὴ τῆς εὐεργεσία καὶ θεραπεία ὑπῆρξεν ἔνδειξις ιδιαίτερας δι' αὐτὴν προνοίας τοῦ Κυρίου· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὸ ὄμμα Του καὶ τὸν ἔλεγχόν Του ἐτελέσθη ἡ ἀτομικὴ ἐκείνη κίνησις καὶ ἐνέργεια τῆς γυναίκας. Τίς μοῦ ἤψατο τῶν ἱματίων;», σταματᾷ καὶ ἐρωτᾷ ἀμέσως ὁ Κύριος. Καὶ ἐπιμένει· «ἤψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληθούσαν ἀπ' ἐμοῦ». Τρανή ἀπόδειξις ὅτι, διὰ τὸν Θεὸν δὲν ἐκμηδενίζεται τὸ ἄτομον μέσα εις τὸ πλῆθος. (Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν κοινωνικὴν σημασίαν τοῦ ζητήματος. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς πάντας τοὺς ὀλοκληρωτισμοὺς, τὸ ἄτομον εἶναι ιδιαίτερος ὑπολογίσιμον διὰ τὸν Χριστόν). Καὶ οὐδεμία δύναται νὰ μείνῃ ἀμφιβολία ὅτι ὁ κυβερνῶν καὶ ρυθμίζων τὸ Σύμπαν ὀλόκληρον, κυβερνᾷ καὶ ἐποπτεύει καὶ τὴν ζωὴν ἐνὸς ἐκάστου—καὶ τοῦ πλέον μικροῦ—ἀνθρώπου.

3. Ἔτσι ἐβράβευσε τὴν ἐν κρυπτῷ γενομένην εὐλαβικὴν πράξιν τῆς αἰμορροῦσης. Καὶ ἦτο ἀξία ἐξάρσεως ποῦ ἔτυχε δημοσίᾳ καὶ «ἐν φανερῷ» ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ἡ ἀξία τῆς ἔγκειται εις τοῦτο· ὅτι ἐνῶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἐφάπτεται ὅλως ἐξωτερικῶς τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, ἐκείνη διὰ μέσου τῆς πίστεως τῆς ἐφάπτεται Αὐτοῦ καὶ ἐσωτερικῶς, διὰ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας τῆς. Τὸ ἀνθρώπινο μάτι ἀσφαλῶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ διακρίνῃ καμίαν διαφορὰν μεταξύ τῶν δύο τούτων ἐπαφῶν. Ὁ Κύριος ὅμως διακρίνει σαφῶς τὴν διαφορὰν. Διακρίνει ἀκριβῶς τὸ ὑποκειμενικόν, τὸ προσωπικόν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἀξιοποιεῖ τὴν ἐπαφὴν τῆς αἰμορροῦσης. Ἡ γυναῖκα αὐτὴ πιστεύει ὅτι μόλις ἐγγίσῃ τὸν Κύριον θὰ θεραπευθῇ, ὅπως καὶ ἐθεραπεύθη θαυματουργικῶς. Ἡ ἐπαφὴ λοιπὸν ποῦ ἔκαμε διὰ τῆς χειρὸς τῆς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματος τοῦ Κυρίου δὲν εἶναι μία ἀπλῆ ἐξωτερικὴ πράξις, ὅπως ἡ ἐπαφὴ τοῦ πλῆθους ἦτο μία ἐξωτερικὴ προσέγγισις, πίεσις μάλιστα, τοῦ Κυρίου· ἀλλ' εἶναι ἐνέργεια καὶ συνέπεια πίστεως. Δηλαδή ὅπως τὰ μάτια καὶ τὰ αὐτιά τοῦ σώματος ἄλλους μὲν ὀδηγοῦν πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐνῶ ἄλλοι δὲν βλέπουσι βλέποντες καὶ δὲν ἀκούουσι ἀκούοντες τὸν Κύριον, ἔτσι καὶ

πολύ μὲν πλήθος ἤγγιζε τὸν Κύριον, ἀλλὰ ἡ αἰμορροῦσα ἦλθεν εἰς βαθυτέραν, ψυχικὴν ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ.

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργον τῆς θρησκείας. Νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τοιαύτην ψυχικὴν ἐπαφὴν μετὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρά μας. Πάντοτε ἐρωτᾷ ὁ Κύριος «τίς ὁ ἄψάμενός μου;». Βλέπει τὰ πλήθη τῶν Χριστιανῶν εἰς τοὺς ναοὺς καὶ εἰς τὰς λεγομένας Χριστιανικὰς κοινωνίας. Ἄλλ' ἐπιμένει εἰς τὴν ἐρώτησίν του «τίς ὁ ἄψάμενός μου;» Ποιὸς ἦλθεν εἰς ψυχικὴν ἐπαφὴν μαζί μου; Ποιὸς με πλησιάζει με πίστιν βαθεῖαν ἀλλὰ καὶ με συνέπειαν τῆς πίστεως αὐτῆς εἰς τὴν ζωὴν του; Ποιὸς ἐρχεται εἰς ζῶσαν ἐπαφὴν μετ' ἐμοῦ διὰ τῆς θερμῆς προσευχῆς καὶ διὰ τῶν ἁγίων Μυστηρίων;

Ἄς δώσωμεν, ἀγαπητοί, ὁ καθένας ἐξ ἡμῶν προσωπικῶς εἰς τὸν Σωτῆρα μας τὴν εὐκαιρίαν, νὰ εἶπῃ πάλιν «ἦ ψατό μου τις' ἐγὼ γὰρ ἔγνωνα δύναμιν ἐξεληθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ».

Εἰς τὴν Ε' Κυριακὴν Λουκᾶ

(4 Νοεμβρίου 1956)

Χριστιανικὴ λιτότης καὶ μετριοπάθεια

«Καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου».

Προσωπικότης με πολλὰς ἀρετὰς παρουσιάζεται ὁ πτωχὸς Λάζαρος τῆς σημερινῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Κυρίως ὅμως εἶναι ἀξιοθαύμαστος ἡ ψυχικὴ δύναμις μετὴν ὁποῖαν ἀντιμετωπίζει τὴν κατάστασίν του. Εἶναι πτωχός, εἶναι ἀστεγός, εἶναι ἀσθενής καὶ γεμάτος πληγές, ἐπὶ πλέον δέ, ἐνῶ αὐτὸς πενᾷ, ἀντικρύζει καθημερινῶς τὴν πρόκλησιν τῆς χλιδῆς καὶ τῆς σπατάλης τοῦ πλουσίου· σπατάλης εἰς ἐνδύματα ἀπὸ «πορφύραν καὶ βύσσον»· σπατάλης εἰς γεύματα καὶ διασκεδάσεις, διὰ νὰ εὐφρανέται καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Ἐν τούτοις ὁ Λάζαρος δὲν ζηλεύει τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν τοῦ πλουσίου. Δὲν ἐξεγείρεται διὰ τὴν προκλητικὴν ἀντίθεσιν τοῦ πλοῦτου πρὸς τὴν ἰδικὴν του ἀθλιότητα. Ἄλλ' οὔτε ἀπελπίζεται διὰ τὴν ἀφόρητον δυστυχίαν του. Με πίστιν καὶ ἐλπίδα πρὸς τὸν Θεὸν ὑπομένει τὴν πτωχείαν καὶ γυμνότητα καὶ ἀσθένειαν καὶ πέναν· κατερικῶς καὶ ἀγογγύστως. Ἐὰν δὲ κάτι ἐπιθυμῇ ἐκ μέρους τοῦ ἀπλάγχου ἐκεῖνου πλουσίου, εἶναι ὀλίγα ψυχία ἀπὸ τὰ περισσεύματα τῆς τραπέζης του, διὰ νὰ δώσῃ ὀλίγην τροφὴν εἰς τὸν πεινῶντα στόμαχόν του καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν ἐξηνητημένον ὄργανισμὸν του.

Αἰώνιον παραδειγμα μετριοπαθείας καὶ ὀλιγαρκείας.

1. Ἐπαινοῦντες τὴν μετριοπάθειαν καὶ ὀλιγαρκείαν αὐτὴν τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου, σπεύδομεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐξηγήσωμεν, ὅτι δὲν κάνομεν κήρυγμα συνθηκολογήσεως πρὸς τὴν ἀθλιότητα, κήρυγμα ἐξοικειώσεως πρὸς μίαν μειονεκτικὴν κοινωνικὴν θέσιν. Ἡ χριστιανικὴ λιτότης καὶ μετριοπάθεια δὲν εἶναι κατάργησις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Τὸ τονίζομεν τοῦτο, διότι ἠθέλησαν νὰ εἶπουν μερικοί, ὅτι δῆθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀξιοῦν νὰ στέργῃ καὶ νὰ δέχεται ἀδιαμαρτυρήτως ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀσπλαγχνὴν καὶ ἀδικὴν πολλάκις μεταχείρησι ἐκ μέρους τῶν ἄλλων, τῶν οἰκονομικῶς καὶ κοινωνικῶς ἰσχυροτέρων· καὶ ὅτι τάχα οἰαδήποτε διεκδίκησις

στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων κινδυνεύει νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς χριστιανικῶς ἀπαράδεκτη καὶ ὡς ἐπιλήσιμη κοινωνικὴ τακτικὴ.

Ἄλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα διεκήρυξε κυρίως ὁ Χριστιανισμός. Τὴν ἐφαρμογὴν δικαιοσύνης καὶ τὰς ἐκδηλώσεις ἀλληλεγγύης καὶ ἀγάπης μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου οὐδεὶς περισσότερον ἀπὸ τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ἀπαιτεῖ. Ἀπαιτήσεις δὲ χριστιανικὴ ἦτο τὸ πραγματοποιηθῆν κατὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους, ὅποτε «οὐ δὲ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς» (Πράξ. δ', 34). Κάθε ἄλλο λοιπὸν παρὰ ἐκμηδένισιν τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἀνθρωπισμοῦ σημαίνει ἡ χριστιανικὴ ὀλιγάρκεια καὶ μετριοπάθεια. Τὴν ὕψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἀνθρώπων δὲν παραγνωρίζει ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία· μόνον τὸ προβάδισμα ἀναγνωρίζει εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου. «Ὅταν ὠμίλει ὁ Κύριος περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν (τῆς συντηρήσεως, τοῦ ἐνδύματος κλπ.) ἐτοποθέτησε μὲν πρὸ αὐτῶν τὰ ἠθικὰ αἰτήματα: «ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ», δὲν παρέλειψεν ὅμως νὰ προσθέσῃ ὅτι «καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν», τὰ ἀφορῶντα δηλ. εἰς τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας, τὰς ὁποίας ἠθέλησε νὰ ἀγνοήσῃ.

2. Καθώρισεν ἐν τούτοις ἓνα μέτρον εἰς αὐτάς, διότι ἡ ὑπερβολικὴ περὶ αὐτῶν («μέριμνα») δὲν εἶναι κέρδος, ἀλλὰ ζημία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἐλήχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου τὸ «μὴ μεριμνᾶτε... τί φάγητε καὶ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθησθε» (Ματθ. ζ', 25). Ὁ Παῦλος ἔθετε μέτρον τῆς λιτότητος τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀπαραιτήτων μέσων διατροφῆς καὶ ἐξυπρητησεως τῶν ὑλικῶν ἐν γένει ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ διεκήρυττε ὅτι εἶναι «πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας» (Α' Τιμ. ζ', 6).

Καὶ πράγματι. Ὁ κόσμος ὑποφέρει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄχι τόσον ἀπὸ πραγματικὰς στερήσεις, ὅσον ἀπὸ τὴν δημιουργίαν ὀλονὲν νέων ἀναγκῶν, ποὺ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶν ἀπαραίτητοι. Ἄν ἐξαίρεση κανεῖς τοὺς πραγματικούς πάσχοντας καὶ στερουμένους τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα (καὶ ὑπάρχουν δυστυχῶς ἄνθρωποι ποὺ στεροῦνται ἴσως καὶ τὸ ψωμὶ καὶ τὰ φάρμακα τῶν παιδιῶν τους) πλεῖστοι ἄλλοι ὅμως λέγοντες στερήσεις ἐννοοῦν ὅτι δὲν ἔχουν τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν ἀνεσιν ποὺ θὰ ἤθελαν, ἂν δὲν ἐννοοῦν τὴν ἔλλειψιν εἰδῶν πολυτελείας ἢ τῶν ὑπερβολικῶν ἀνέσεων. Ἄλλ' ὅταν ὑπάρχουν πεινῶντες καὶ ἄστεγοι καὶ δυστυχεῖς ὡς ὁ Λάζαρος τῆς παραβολῆς, μπορεῖ νὰ παραπονηθῆ ὁ ὅπωςδῆποτε ἐπαρκῶν εἰς τὰς ἀνάγκας του; Μπορεῖ ἀκόμη νὰ θεωρηθῆ στέρησις καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ αὐτοκινήτου ἢ τοῦ πολυτελοῦς μεγάρου ἢ ἔστω ἡ ἔλλειψις τῶν μεταξωτῶν καὶ τῶν κοσμημάτων, ἢ ἡ ἀπουσία ἀπὸ τὰς κοσμικὰς ἐσπερίδας καὶ διασκεδάσεις;

3. Δὲν καταδικάζομεν τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ ἂς μὴ ἀντίτη κανεῖς ὅτι πολλάκις παρόμοιες ἀπαιτήσεις εἶναι λογικῆς καὶ δικαίης, ἀφοῦ δὲν ζητεῖ παρὰ μίαν εὐπρεπῆ κοινωνικὴν ὑπόστασιν καὶ ἐμφάνισιν, μίαν σχετικὴν οἰκονομικὴν εὐχέρειαν, ἓνα σπιτάκι κ.τ.λ. Διότι καὶ διὰ τίς λογικώτερες ἀπαιτήσεις πρέπει νὰ ἐξετάζεται καὶ ἂν μπορῆ νὰ ὑπάρξῃ προοπτικὴ ἱκανοποίησεως αὐτῶν. Καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ποὺ δὲν εἶναι εὐκολοῦ τοῦτο, τί πρέπει νὰ γίνῃ; Ἡ χριστιανικὴ συμβουλὴ συνιστᾷ ἐν προκειμένῳ ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν. Ἄλλὰ πολλοὶ δυσφοροῦν. Δὲν τοὺς ἱκανοποιεῖ τὸ ἡρωϊκὸν πρότυπον τοῦ ὑπομονητικοῦ, ἐν μέσῳ τῶν στερήσεων, Λαζάρου τῆς παραβολῆς. Τί θὰ ἤθελαν λοιπὸν; Νὰ γίνῃ κακὸς σύμβουλος, ἡ στενότης ἡ οἰκονομικὴ καὶ νὰ ἐξωθήσῃ εἴτε πρὸς βίαιας κοινωνικὰς ἀνατροπὰς, εἴτε πρὸς ἀβαρῆρας ἠθικὰς διὰ νὰ ἱκανοποιηθῶν αἱ ὑπάρχουσαι—ἴσως ὄχι παράλογοι—ἀπαιτήσεις; Ὅχι· δὲν συνάγεται θετικὸν κέρδος κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Οἱ ἀνελεύ-

θεροι τρόποι δὲν βελτιώνουν τὰς κοινωνικὰς συνθήκας· μόνον εἰς τὸ ἔγκλημα ἐξωθοῦν. Καὶ οἱ ἀνήθικες πηγές δὲν προσφέρουν πραγματικὴν χαρὰν καὶ ἄνεσιν εἰς τὴν ζωὴν, δημιουργοῦν μόνον ναυάγια καὶ ἐρείπια ἠθικά. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν χριστιανικὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ ὀπλίξει τὸν ἄνθρωπον μὲ ὑπομονήν.

Αὐτὸ σημαίνει μετριοπάθεια. Αὐτὸ θὰ πῆ ἐξ ἄλλου χριστιανικὴ ὀλιγάρκεια. «Ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν», ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Δηλ. ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὰ ὑπάρχοντα, μὲ τὴν προοπτικὴν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τὸν Θεόν.

Ἄς εἰμεθα, ἀδελφοί, συγκρατημένοι καὶ ὄχι ἀψίκοροι. Τὸ μέτρον ἃς ἀκολουθοῦμε εἰς ὅλα τὰ πράγματα. Καὶ εἰς περιπτώσεις πραγματικῆς στενοχωρίας καὶ στερήσεων, ἃς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἓνας πτωχός, γυμνός, ἀσθενής καὶ πεινῶν Λάζαρος ἤρκειτο νὰ «χορτασθῆ ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου». Ἔχει ὁ Θεὸς γιὰ ὅλους.

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Τὸ Δ. Σ. τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., συνελθὼν τὴν 28ην Σεπτεμβρίου, ἐνέκρινε τὴν ἀπονομὴν συντάξεων. Κατάλογος τῶν κατὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην ἀπονεμηθεισῶν συντάξεων δὲν θὰ κοινοποιηθῆ ἐντὸς τῶν ἡμερῶν.

— Ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καθηρτίσθη ἔκθεσις πεπραγμένων τοῦ 12μήνου Ἰουλίου 1955 μέχρι Ἰουνίου 1956.

— Τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἐπὶ παλαιᾷς του ἀνακοινώσεως ἐπανερχόμενον ἐν σχέσει πρὸς τὴν εἰς Ἀθήνας νοσηλείαν τῶν αἰδεσιμωτάτων ἐφημερίων, συνιστᾷ ὅπως πᾶς προσερχόμενος εἰς Ἀθήνας διὰ νοσηλείαν ἡσφαλισμένος φέρῃ ἀπαραιτήτως μετ' ἑαυτοῦ πιστοποιητικὸν τοῦ οἰκείου νομάρχου, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ πιστοποιηθῆται ὅτι εἶναι ἀνέφικτος ἢ νοσηλεῖα του εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱερὰν Μητρόπολιν Αἰτωλοακαρνανίας. Ἐλάβομεν τὰ ἐπ' ἀριθ. 1521/15-9-56 καὶ 1955/22-9-56 ἔγγραφα ὑμῶν καὶ ἐπεφέραμεν τὰς δεούσας μεταβολὰς εἰς τὸ συνδρομητολόγιον ἡμῶν. — Αἶδεσ. Τρύφωνα Βασιλειάδην. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — Αἶδεσ. Κωνσταντῖνον Καρακάσην, Στριγανὰ Αἰτωλίας. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀποστάλη ταχυδρομικῶς. Εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» θὰ ἀποστείλετε διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς, ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν διαχειριστὴν τοῦ περιοδικοῦ, δρχ. 13. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ ἔξοδα ταχυδρομῆσεως. — Αἶδεσ. Κωνσταντῖνον Χαλαβατζάκη, Ἀβέρωφ 10, Καβάλαν. Ἡ παρατηρηθεῖσα ἀνωμαλία κατὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀποστολὴν τοῦ φύλλου διωρθώθη. Ἐὐχαριστοῦμεν. — Αἶδεσ Βαλσάμην Ταλαμπίρη, Λεβενιοχώριον Κιλκισίου. Ἡ διόρθωσις τοῦ ὀνόματός σας ἐγένετο. Τὰ ζητούμενα μνηστὰ τιμῶνται δραχμὰς τεσσαράκοντα ἑκαστον. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ βιβλίων, τὰ ὁποῖα καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ προμηθευθῶμεν ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου, ἀπαραίτητος τυγχάνει ἡ προαποστολὴ τοῦ ἐξ ὀγδοήκοντα δραχμῶν ἀντιτίμου των. Ἡ ἀποστολὴ των θὰ ἐπιβαρυνθῆ μὲ δραχμὰς 8 δι' ἔξοδα ταχυδρομῆσεως. Τὴν σχετικὴν ἐπιταγὴν ἀπευθύνετε πρὸς τὴν διαχειρίσιν τοῦ πε-

ριοδικῷ «Ἐκκλησία», Ἀγ. Φιλοθέης 19, Ἀθήναι. — Ἱερὰν Μητροπό-
 λιν Θεσσαλονίκης. Ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 1348/29 9-56 ἔγγραφον ὑμῶν
 καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν. — Αἶδες. Νικόλαον Ἀποστόλου. Ἡ ἀπάντησις
 εἰς τὴν ὅποιαν ἀναφέροσθε δὲν ἐνδιαφέρει ὑμᾶς. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας ἀ-
 πηντήσαμεν ἀμέσως (φύλλον ὑπ' ἀρ. 14 τῆς 15 7-56). — Αἶδες. Μιχαὴλ
 Νοτίδην, Ἡγουμενίον Ἰωαννίνων. Τὰ δικαιολογητικά τῆς συντάξεώς
 σας δὲν ἐλήφθησαν εἰσέτι παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Εὐθὺς ὡς παραληφθῶσι θὰ
 μεριμνήσωμεν διὰ τὴν ταχθεὶαν διακπεραιώσιν τῆς ὑποθέσεώς σας. Μερι-
 μνήσατε διὰ τὴν ἔγκαιρον παρὰ τοῦ τοπικοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς Ἱ. Μητροπό-
 λεώς σας διαβίβασιν των εἰς τὸ κεντρικόν Τ.Α.Κ.Ε. — Αἶδες. Βασίλειον
 Διαμαντόπουλον, Ἀγροσκύαν Θεσσαλονίκης. Ἡ ἐν λόγῳ μειωμένη συν-
 δρομὴ εἶναι διὰ τοὺς ἱεροσπουδαστὰς καὶ μαθητὰς Ἐκκλησιαστικῶν Σχολ-
 λῶν. Ὡς ἀντιλαμβάνοσθε ἡ ἰδιαίτερα αὕτη μεταχειρίσις δικαιολογεῖται ἐκ
 τῆς οικονομικῆς δυσχερείας, τὴν ὅποιαν συνήθως ἀντιμετωπίζουσ οὔτοι
 ἀλλὰ καὶ ἐκ καθαρῶς πνευματικῶν σκοπῶν. — Ἱερέα Ὑπαίθρου. Ὁ
 «Ἐφημέριος» δὲν δύναται νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του ἀγωνίμους ἐπιστο-
 λὰς. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ γράφετε τὸ ὄνομά σας. Εἶναι δυνατὸν νὰ
 χρησιμοποιήτε ψευδώνυμον καὶ ἡ ἀπάντησίς μας νὰ γίνεταί εἰς τὸ ψευδῶ-
 νυμον τοῦτο, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ὑπάρχει εἰς τὴν ἐπιστολὴν τὸ πραγματικὸν
 ὄνομα εὐαγάγνωστον. Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν περίπτωσιν σας ἡ ἀγωνυμία μας
 ἐμποδίζει νὰ σὰς ἐξυπηρετήσωμεν εἰς τὴν παρὰ τῷ Τ.Α.Κ.Ε. ὑπόθεσιν σας.
 — Αἶδες. Κ. Χαραλαμπίδην. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλομεν τὰ τεύχη Ἰα-
 νοναρίου—Ἰουνίου καὶ τὸν χάριτην Παλαιστίνης. Ἡ ἐπιταγὴ σας ἐλήφθη.
 Εὐχαριστοῦμεν.—Αἶδες. Κωνσταντῖνον Κοντοδήμαν, Ἀθῶν Πρεβέζης.
 Σὰς ἀπηντήσαμεν δι' ἐπιστολῆς. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλομεν τιμοκαταλό-
 γους βιβλίων. Τὰς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας δύνασθε νὰ προ-
 μηθευθῆτε ἀπευθυνόμενοι εἰς τὴν κάτωθι διεύθυνσιν: Ἀποστολικὴν Δια-
 κονίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰασίου 1, Ἀθήνας. Ἡ συνδρομὴ
 εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἀρχεταί τὴν 1ην Ἰανουαρίου ἐκάστον ἔτους,
 προκαταβάλεται δὲ ἀπαραιτήτως. — Αἶδες. Π. Μιχαηλίδην, Βελανίδια
 Βοιωτῶν Λακωνίας. Εἰς μνήμην τῶν ἐγκαιρίων Ναοῦ ὑπάρχει, ὡς γνωρίζ-
 ζετε, εἰδικὴ ἀκολουθία, τῆς 13ης Σεπτεμβρίου, ἡ ὅποια καὶ πρέπει νὰ
 πράττεται, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας.—Αἶδες.
 Σωτήριον Δ. Καπετάνου, Κοιλιάδα Ἐρμιονίδος. Ταχυδρομικῶς ἀποστέλ-
 λομεν κατάλογον βιβλίων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Εἰς τὰς σελίδας 12
 καὶ 15 αὐτοῦ ἔχομεν σημειώσεις τὰ βιβλία τὰ ὅποια δύνασθε νὰ χρησιμο-
 ποιήσατε. Ἐξ αὐτῶν ἐκλέγτε ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε. Διὰ τὴν ἀποστολὴν των θὰ
 πρέπει προηγουμένως νὰ ἐμβάσατε τὸ ἀντίτιμνον των, ἠδξημένον κατὰ
 10 οἰο, δι' ἔξοδα ταχυδρομῆσεως. Διὰ τὴν «Φωνὴν Κυρίου» ἀπευθυνθῆτε
 εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν ἀναφέροντες καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύλ-
 λων, τὰ ὅποια ἐπιθυμεῖτε ἐκάστοτε νὰ λαμβάνετε. Ἐκαστον φύλλον τιμᾶ-
 ται ἔξ (6) λεπτά, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ταχυδρομικῶν. — Αἶδες.
 Κωνσταντῖνον Λασιπᾶν, Ζίτσον Ἰωαννίνων. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας
 ἐγένετο.—Πανος. Ἀρχιμ. Πάμφιλον Παπαγιάννην. Τὸ φύλλον θὰ ἀπο-
 στέλλεται εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν. Προηγουμένη ἐπιστολὴν σας δὲν
 ἐλάβομεν.—Αἶδες. Χριστόδουλον Γκαλίτσον, Βέρροιαν. Ἀλλαγὴ τῆς δι-
 ευθύνσεώς ἐγένετο. Σχετικῶς εἰδοποιήσαμεν καὶ τὰ περιοδικὰ «Χαρούμενο
 Σπίτι» καὶ «Χαρούμενα Παιδιά».—Αἶδες. Ἀντώνιον Α. Ἀργυρόν, Νη-
 σίδα Μαθράκης Κροκίρας. Τὰ ἄρθρα 20 καὶ 21 τοῦ Α. Νόμου 2200/40,
 ὡς ἄλλωστε καὶ δλόκληρος ὁ νόμος ἰσχύουσιν. Τὸ κείμενον τοῦ νόμου τὸ
 ὅποιον ἔχετε ὑπ' ὄψιν σας εἶναι πλήρες. Μεταγενεστέρα τροποποιήσις τοῦ
 νόμου δὲν ἐγένετο. Ὁ ψηφισθεὶς ἀλλὰ μὴ δημοσιευθεὶς εἰσέτι εἰς τὴν Ἐ-

φημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τροποποιητικὸς τοῦ Α. Ν. 536/1945 νόμος ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐγοριακὴν εἰσφορὰν καὶ ἔχει σχέσιν μὲ τοὺς πόρους τῶν ἱερῶν Ναῶν. Σχετικὰς ὁδηγίας διὰ τὸ ζήτημα, ποῦ μᾶς γράφετε, δύνασθε νὰ λάβετε ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸν Γραφεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας. — **Αἶδες. Στέργιον Βλαχόπουλον, Καβάλαν.** Κατὰ τὸ ἄρθρον 41 ἀρ. 1 τοῦ Ν. 671/43 «περὶ κατσιατικῶν Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» πρωτοσύγκελτος διορίζεται ἐπὶ βαθμῶν καὶ μισθῶν εἰσηγητοῦ κληρικὸς ἄγαμος, Πιτυοῦχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Σχολῆς. Εἰς τὸ δεῦτερον ἐρώτημά σας θὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον. — **Αἶδες. Βασίλειον Νούγιαν, Ἱερομνήμην Ἰωαννίνων.** Εἰς πρώτην εὐκαιρίαν θὰ δημοσιευθῇ. Ἀλλὰ, ὅπως καταλαβαίνετε, θὰ πρόπη νὰ εὐρεθῇ κατάλληλος περιστασις.

Ἐλάβομεν ἐπιταγὰς τῶν κάτωθι : **Αἶδες. Γεωργίου Κόλλια, Πλατάνια Κύμης, κ. Ἰωάννου Μανωλοπούλου, Τενέδου 28, Ἀθήναι, κ. Θεοδώρου Ν. Ζερβοῦ, Κέρκυρα, Αἶδες. Στεφάνου Φαγογένη, Κεφαλατιὸν Κερκύρας, κ. Βασ. Χαρώνη, Καβάλα, Αἶδες. Ἀργ. Ζωδιάτη, Κατερίνη, κ. Νικολάου Χρυσοχοΐδου, Ἱ. Νερουλοῦ 2, Ἀθήναι, Παν. Ἀρχιμ. Σωτηρίου Δ. Κίτσου, Μεγαλόπολις, Φοιτητοῦ Οἰκοτροφείου «Ἀπόστολος Παῦλος», Θεσσαλονίκη, κ. Φρατζίσκου Καντζιλλίερη, Καρδιανῆ Τήνου, Αἶδες. Γερ. Ἀνδρικοπούλου, Δερεβένι Κορινθίας, Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Ἀργινίου, Ἱ. Ναοῦ Γεν. Θεοτόκου Ἱερισσοῦ Χαλκιδικῆς, Ἐκκλησ. Συμβουλίου Πάργας, Πρεβέζης, Αἶδες. Δ. Γούτα διὰ τὸν Ἱ. Ναὸν Εὐαγ. Θεοτόκου Κυπριασίας (ἐπιταγαὶ δύο) Αἶδες. Κ. Σαγανά, Κεαρικὰ Αἰτωλίας, Αἶδες. Ἰωάννου Παπαϊωάννου, Δεμενάρια Θάσου, Αἶδες. Κωνσταντίνου Χαραλαμπίδου, Ραχῶνα Κουφαλίων, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν, Ἱεροῦ Ναοῦ Γεν. Θεοτόκου, Γαργαλιάνων καὶ Ὁσ. Μοναχοῦ Χριστοφόρου Βατοπεδινόυ, Ἀγ. Ὄρος. Ἐθαριστοῦμεν. Παρακαλεῖται ἢ Ἱερᾶ Μητροπόλεως Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν ὅπως γνωρίσῃ ἡμῖν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀπεστάλη ἢ ἐκ πενήτηντῃ (50) δραχ. ὑπ' ἀριθ. 3077/22-9-54 ἐπιταγή.**

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ε. Θ., Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι θεάτρον. — Τὸ θυμίαμα (κατὰ τὸν ἴ. πρωτοπρ. Κ. Καλλίνικον). — Θεοδ. Σπεράντσα, Ὁ παπα-Σταμάτης τῆς Βρύσης. — Βασ. Ἡλιάδης, Ὁ κληρὸς καὶ ὁ μακεδονικὸς ἀγὼν. — Φ. Γιούφυλλης, Ὁ ἰθνομάρτυς Κυπριανός. — Φ. Κόντογλου, Ὁ ἅγιος Δημήτριος ὁ Μυροβλήτης. — Ἀρχιμ. Ν. Βαλληδρεᾶ, Κηρύγματα εἰς τὰ Εὐαγγέλια τῶν Κυριακῶν. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντίον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθήναι. Τηλ. 27-689.

Ἐπεύθυντος Τυπ/φείου : Τ. Ρούτσης, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδῶν.